

Rådet for
Den Europæiske Union

Bruxelles, den 6. marts 2024
(OR. en)

7436/24

RC 8

FØLGESKRIVELSE

fra:	Martine DEPREZ, direktør, på vegne af generalsekretæren for Europa-Kommissionen
modtaget:	6. marts 2024
til:	Thérèse BLANCHET, generalsekretær for Rådet for Den Europæiske Union

Komm. dok. nr.:	COM(2024) 115 final
Vedr.:	BERETNING FRA KOMMISSIONEN Beretning om konkurrencepolitikken 2023

Hermed følger til delegationerne dokument COM(2024) 115 final.

Bilag: COM(2024) 115 final

EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 6.3.2024
COM(2024) 115 final

BERETNING FRA KOMMISSIONEN

Beretning om konkurrencepolitikken 2023

{SWD(2024) 53 final}

Indhold

1. Indledning	3
2. Anvendelse af statsstøttere reglerne og genopretnings- og resiliensfaciliteten til at afbøde de negative virkninger af eksterne økonomiske chok	5
2.1. Midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser	5
2.2. Udfasningen af de midlertidige rammebestemmelser for statslige foranstaltninger til støtte for økonomien under covid-19-udbruddet blev afsluttet	6
2.3. Gennemførelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten	6
3. Sikring af, at konkurrencereglerne stadig er egnede til fremtiden – fremskridt med hensyn til en omfattende politisk dagsorden	7
3.1. Ajourføring af regler og retningslinjer for karteller og monopoler samt fusioner	7
Regler om horisontale samarbejdsaftaler vedtaget	7
Gruppefritagelsesforordningen for motorkøretøjer forlænget	8
Fusionsforenklingspakke vedtaget	9
Retningslinjer for bæredygtighedsaftaler i landbruget vedtaget	9
Ingen udvidelse af gruppefritagelsen for konsortier af linjerederier	10
Forberedelserne til retningslinjer for anvendelsen af artikel 102 i TEUF er påbegyndt	10
Evalueringen af forordning (EF) nr. 1/2003 fortsatte	10
Evaluering af reglerne om teknologioverførselsaftaler	11
3.2. Ajourføring af statsstøttere reglerne og retningslinjerne	11
Den generelle gruppefritagelsesforordning ændret	11
Revideret generel de minimis-forordning vedtaget	12
Revideret forordning om de minimis-støtte ydet til virksomheder, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse	12
Reviderede statsstøttere regler for landbrugs-, skovbrugs-, fiskeri- og akvakultursektoren vedtaget	13
Kodeks for god praksis for vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse vedtaget	14
Fælles europæisk forum for vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse	14
Retningslinjer for fortolkningen af forordning (EU) nr. 1370/2007 vedtaget	14
Evalueringer	15
4. Håndhævelse af konkurrencepolitikken bidrog til Kommissionens vigtigste prioriteter	15
4.1. Håndhævelse af konkurrencepolitikken bidrog til den digitale omstilling og et stærkt og modstandsdygtigt indre marked	15
Håndhævelse af kartel- og monopolreglerne bidrog til den digitale omstilling og et stærkt og modstandsdygtigt indre marked	15

Fusionskontrol bidrog til den digitale omstilling og et stærkt og modstandsdygtigt indre marked	18
Statsstøttekontrollen bidrog til den digitale omstilling og styrkelsen af det indre marked	22
4.2 Håndhævelsen af konkurrencepolitikken bidrog til den grønne omstilling	24
Håndhævelse af kartel- og monopolreglerne bidrog til den grønne omstilling	24
Fusionskontrollen bidrog til den grønne omstilling	25
Statsstøttekontrollen bidrog til den grønne omstilling	25
4.3. Konkurrencepolitikken bidrog til en økonomi, der tjener alle	27
EU-konkurrencepolitikens bidrag til innovation og retfærdighed i forbindelse med betalinger	27
<i>Håndhævelse af kartel- og monopolreglerne i sektoren for finansielle tjenesteydelser og forsikring</i>	27
<i>Håndhævelse af fusionskontrollen i sektoren for finansielle tjenesteydelser</i>	28
Håndhævelse af statsstøttereglerne i sektoren for finansielle tjenesteydelser	29
Statsstøtte på forsikringsområdet	30
Statsstøtte i form af offentlige garantier	30
5. Nye supplerende redskaber vedrørende det indre marked blev taget i brug	30
5.1. Forordningen om digitale markeder	30
5.2. Forordningen om udenlandske subsidier	33
6. Statsstøttepolitikens indvirkning på det indre markeds integritet og på EU's globale konkurrenceevne	34
6.1 Samlet billede af statsstøtteudbetalingen af kriserelateret og ikkekriserelateret støtte i 2022	36
6.2 Afgørende, men forsigtig brug af statsstøtte i krisetider	42
6.3 Forfølgelse af den digitale og grønne omstilling og andre EU-prioriteter	46
6.4 Sikring af et velfungerende indre marked for en konkurrencedygtig økonomi i EU	48
7. Måling af indvirkningen af konkurrencehåndhævelse på kunderne	49
8. Modernisering af GD for Konkurrences arbejdsmetoder, så de passer til nuværende og fremtidige behov for håndhævelse	51
8.1. Digitale forretningsløsninger	51
8.2. Dataanalyse og -teknologi	51
8.3. Whistleblowerværktøj styrket	52
9. Fortaler- og outreachaktiviteter til støtte for konkurrencepolitik og håndhævelse	52
10. Konkurrencepolitik i en europæisk og global sammenhæng	53
10.1 Fælles indsats for udformning af en europæisk og global konkurrencekultur	53
Politisk samhørighed gennem Det Europæiske Konkurrencenetværk	53
En løbende og konstruktiv interinstitutionel dialog	53

10.2. Konkurrencepolitisk samarbejde i hele verden	54
Multilaterale forbindelser.....	54
Bilaterale forbindelser.....	54

1. Indledning

Europa-Kommissionen ("Kommissionen") sender sin årsberetning om konkurrencepolitikken 2023 til Europa-Parlamentet, Rådet for Den Europæiske Union, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget. I beretningen beskrives den vigtigste udvikling i EU's konkurrencepolitik og håndhævelse i 2023.

2023 var endnu et udfordrende år for EU. Ruslands fortsatte angrebskrig mod Ukraine og de stigende geopolitiske spændinger mindede os igen om, hvor tæt forbundet verden er, ikke mindst EU med dets nabolande. Kommissionen traf hurtige og resolute foranstaltninger, herunder statsstøtteforanstaltninger, for at afbøde disse begivenheders negative virkninger for EU's økonomi.

Der var også en positiv udvikling i 2023, navnlig det forhold, at EU's økonomi viste sig at være modstandsdygtig over for virkningerne af Ruslands fortsatte aggression mod Ukraine. Ved udgangen af 2023 faldt energipriserne i EU til under deres højeste niveau i 2022. EU's konkurrencepolitik var ét af mange værktøjer, der med godt resultat blev anvendt i det fortsatte kriseberedskab, den økonomiske genopretning og gennemførelsen af den grønne og den digitale omstilling.

Den digitale revolution har udvidet virksomhedernes globale rækkevidde, ikke kun for de store teknologivirksomheder, men for alle virksomheder. Digitalisering fremmer økonomisk vækst på tværs af alle økonomiske sektorer. Men den hurtige markedsudvikling skaber nye udfordringer for de håndhævende myndigheder på konkurrenceområdet. En af de største udfordringer, som Kommissionen står overfor – med hensyn til både håndhævelse af kartel- og monopolreglerne og fusionskontrollen – er, hvordan de relevante markeder kan afgrænses, når der sker en dynamisk udvikling på markederne. Kommissionen fortsatte derfor arbejdet med en ny meddelelse om markedsafgrænsning i 2023. Denne markedsudvikling og disse udfordringer fik også Kommissionen til at iværksætte en evaluering af sine undersøgelses- og beslutningsbeføjelser med henblik på håndhævelse af artikel 101 og 102 i TEUF i 2022 som fastsat i forordning (EF) nr. 1/2003¹. Dette arbejde fortsatte i 2023. Kommissionen er også i gang med at udarbejde nye retningslinjer for misbrug af dominerende stilling gennem ekskluderende adfærd i henhold til artikel 102 i TEUF.

Et tæt samarbejde mellem konkurrencemyndigheder på tværs af jurisdiktioner er vigtigere end nogensinde før. I november 2023 pålagde Kommissionen *Illumina* at afvikle sin overtagelse af *GRAIL*², begge amerikanske virksomheder. Under hele sagen var Kommissionen i tæt kontakt med den amerikanske Federal Trade Commission, som havde lignende konkurrencemæssige betænkeligheder.

Statsstøttepolitikken blev også udfordret af globale og politiske tendenser. På grundlag af de midlertidige kriserammebestemmelser³ vedtog Kommissionen de midlertidige krise- og

¹ Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EØS-relevant tekst) (EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1).

² Sag M.10939 — *Illumina/GRAIL*.

³ Meddelelse fra Kommissionen – Midlertidige kriserammebestemmelser for statsstøtteforanstaltninger til støtte for økonomien efter Ruslands angreb på Ukraine (EUT C 131 I af 24.3.2022, s. 1).

omstillingsrammebestemmelser⁴ for også at tage højde for støtteforanstaltninger i sektorer, der er afgørende for omstillingen til en nølemissionsøkonomi, i overensstemmelse med industriplanen for den grønne pagt. Selv om den geopolitiske udvikling kan udfordre EU's interesser, skal EU fortsat være tro mod den grundlæggende tanke bag statsstøttekontrol – at forhindre, at statsstøtte underminerer det indre marked. Konkurrenseevne kommer fra konkurrence, ikke tilskud, og offentlige midler bør ikke finansiere investeringer, som den private sektor selv kan foretage. Derfor er reglerne i de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser, som muliggør støtte til nøglesektorer, tidsbegrænsede og underlagt strenge betingelser. Den delvise udfasning af kriseafsnittene i de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser i slutningen af 2023 og den planlagte udfasning af de resterende kriseafsnit i 2024 sender et stærkt signal til medlemsstaterne og virksomhederne herom. Som svar på en anmodning fra Det Europæiske Råd om, at Kommissionen aflægger rapport til Rådet om den nuværende statsstøttepolitik's indvirkning på det indre markeds integritet og på EU's globale konkurrenseevne⁵. Denne beretning indeholder en omfattende oversigt over og analyse af statsstøtte og dens indvirkning på konkurrencen i det indre marked og på EU's konkurrenseevne (se afsnit 6).

I 2023 viste Kommissionen, hvornår og hvordan EU's konkurrencepolitik skal tilpasses for at holde EU's markeder retfærdige, konkurrenceprægede og åbne til gavn for både virksomheder og forbrugere. Kommissionen vil fortsætte med at gøre dette fremover.

Siden maj 2023 har Kommissionen desuden anvendt de nye regler i forordningen om digitale markeder⁶ med det formål at holde de digitale markeder åbne, også for konkurrence. Sideløbende med denne beretning offentliggøres i overensstemmelse med artikel 35 i forordningen om digitale markeder en fuldstændig rapport om de aktiviteter, som Kommissionen har gennemført i 2023 i forbindelse med nævnte forordning. I oktober 2023 trådte anmeldelsespligten i henhold til forordningen om udenlandske subsidier⁷ i kraft for at imødegå markedsfordrejninger forårsaget af udenlandske subsidier.

⁴ Meddelelse fra Kommissionen – Midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser for statsstøtteforanstaltninger til støtte for økonomien efter Ruslands aggression mod Ukraine (2023/C 101/03, C/2023/1711, EUT C 101 af 17.3.2023, s. 3).

⁵ Det Europæiske Råds møde (26.-27.10.2023), EUCO 14/23, punkt 22, litra g).

⁶ Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2022/1925 af 14. september 2022 om åbne og fair markeder i den digitale sektor og om ændring af direktiv (EU) 2019/1937 og (EU) 2020/1828 (forordningen om digitale markeder) (EUT L 265 af 12.10.2022, s. 1).

⁷ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2560 af 14. december 2022 om udenlandske subsidier, der fordrejer det indre marked (EUT L 330 af 23.12.2022, s. 1).

2. Anvendelse af statsstøttere reglerne og genopretnings- og resiliensfaciliteten til at afbøde de negative virkninger af eksterne økonomiske chok

2.1. Midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser

I marts 2022 vedtog Kommissionen de midlertidige kriserammebestemmelser⁸ for at sætte medlemsstaterne i stand til at støtte deres økonomi i forbindelse med Ruslands angrebskrig mod Ukraine. De oprindelige kriserammebestemmelser omfattede statsstøtte til håndtering af den umiddelbare økonomiske krise som følge af Ruslands invasion af Ukraine, f.eks. likviditetsstøtte i form af statsgarantier og subsidierede lån, støtte til kompensation for høje energipriser og foranstaltninger, der har til formål at støtte en reduktion af efterspørgslen efter elektricitet. Kriserammebestemmelserne blev ændret to gange – i juli 2022 og oktober 2022 – efterhånden som krisen udviklede sig.

I marts 2023 vedtog Kommissionen de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser⁹. Disse rammebestemmelser muliggør ikke blot krisestøtte, men giver også medlemsstaterne mulighed for at støtte nøglesektorer i omstillingen til en nulemissionsøkonomi i overensstemmelse med industriplanen for den grønne pagt.

Krise- og omstillingsrammebestemmelserne i) forlænger medlemsstaternes mulighed for at fremskynde udbredelsen af ordninger vedrørende vedvarende energi, energilagring og dekarbonisering af industrielle produktionsprocesser indtil den 31. december 2025, ii) ændrer omfanget af sådanne foranstaltninger for at gøre det lettere for medlemsstaterne at udforme sådanne ordninger og gøre dem mere effektive, og iii) indfører nye foranstaltninger, der finder anvendelse indtil den 31. december 2025, for yderligere at fremskynde investeringer i nøglesektorer for omstillingen til en nulemissionsøkonomi. De midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelserne muliggør investeringsstøtte til fremstilling af strategisk udstyr, dvs. batterier, solpaneler, vindmøller, varmepumper, elektrolysatorer og udstyr til fangst, anvendelse og lagring af CO₂, til produktion af nøglekomponenter og til produktion eller genvinding af tilhørende kritiske råstoffer gennem ordninger eller individuel støtte op til det beløb, som støttemodtageren kunne modtage i støtte for en tilsvarende investering i en tredjelandsjurisdiktion uden for EØS, eller det beløb, der er nødvendigt for at tilskynde støttemodtageren til at placere investeringen i EØS ("finansieringskløften"), alt efter hvad der er lavest. .

I november 2023 forlængede Kommissionen efter høring af medlemsstaterne de afsnit, der gav medlemsstaterne mulighed for at yde begrænsede støttebeløb (afsnit 2.1) og støtte til kompensation

⁸ Meddelelse fra Kommissionen – Midlertidige kriserammebestemmelser for statsstøtteforanstaltninger til støtte for økonomien efter Ruslands angreb på Ukraine (EUT C 131 I af 24.3.2022, s. 1).

⁹ Meddelelse fra Kommissionen – Midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser for statsstøtteforanstaltninger til støtte for økonomien efter Ruslands aggression mod Ukraine (EUT C 101 af 17.3.2023, s. 3).

for høje energipriser (afsnit 2.4), navnlig i lyset af den fortsatte sårbarhed på energimarkederne¹⁰, hvor energiintensive industrier er særligt følsomme, indtil den 30. juni 2024.

I 2023 vedtog Kommissionen 220 afgørelser (heraf 91 ændringsafgørelser) under de midlertidige kriserammebestemmelser og de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser og godkendte 147 nationale foranstaltninger anmeldt af 27 medlemsstater. Det samlede budget, som medlemsstaterne anmeldte til Kommissionen for sådanne statsstøtteforanstaltninger, beløb sig til ca. 77,94 mia. EUR. Yderligere oplysninger om statsstøtte ydet under disse to instrumenter findes i afsnit 6 nedenfor.

2.2. Udfasningen af de midlertidige rammebestemmelser for statslige foranstaltninger til støtte for økonomien under covid-19-udbruddet blev afsluttet

I takt med at virkningerne af covid-19-udbruddet aftog, begyndte Kommissionen i 2023 at udfase de midlertidige rammebestemmelser til støtte for økonomien i forbindelse med covid-19-udbruddet ("midlertidige rammebestemmelser for statslige foranstaltninger")¹¹. Enkelte afsnit fik en senere udløbsdato, hvilket gjorde det muligt at gennemføre investerings- og solvensstøtteforanstaltninger indtil den 31. december 2023¹². De midlertidige rammebestemmelser gav desuden mulighed for en fleksibel overgang under klare garantier, navnlig med hensyn til muligheden for konvertering og omlægning af gældsinstrumenter, f.eks. lån og garantier, til andre former for støtte, f.eks. direkte tilskud, indtil den 30. juni 2023¹³.

2.3. Gennemførelse af genopretnings- og resiliensfaciliteten

Gennemførelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten¹⁴ – det centrale element i NextGenerationEU-initiativet – fortsatte i 2023¹⁵. Den har – parallelt med og i tillæg til samhørighedspolitikken – til formål at fremme samhørigheden mellem medlemsstaterne ved at afbøde de sociale og økonomiske konsekvenser af covid-19-pandemien med henblik på at forberede EU på fremtidige udfordringer, navnlig ved at støtte den grønne og den digitale omstilling.

De fleste af de foranstaltninger, der finansieres af genopretnings- og resiliensfaciliteten, udgør ikke statsstøtte. Blandt dem, der udgør statsstøtte, kan størstedelen gennemføres direkte af

¹⁰ Meddelelse fra Kommissionen – Ændring af de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser for statsstøtteforanstaltninger til støtte for økonomien efter Ruslands aggression mod Ukraine (EUT C/2023/1188, 21.11.2023, s. 1).

¹¹ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/da/statement_22_2980.

¹² Meddelelse fra Kommissionen: Ændring af de midlertidige rammebestemmelser for statslige foranstaltninger til støtte for økonomien under det nuværende covid-19-udbrud (EUT C 423 af 7.11.2022, s. 9).

¹³ Meddelelse fra Kommissionen – Sjette ændring af de midlertidige rammebestemmelser for statslige foranstaltninger til støtte for økonomien under det nuværende covid-19-udbrud og ændring af bilaget til meddelelsen fra Kommissionen til medlemsstaterne om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på kortfristet eksportkreditforsikring (2021/C 473/01, C/2021/8442, EUT C 473 af 24.11.2021, s. 1).

¹⁴ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/da/IP_22_3131.

¹⁵ Se: https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=en.

medlemsstaterne, enten i henhold til en gruppefritagelsesforordning¹⁶ eller i henhold til en de minimis-forordning¹⁷.

En række foranstaltninger blev imidlertid anmeldt med henblik på Kommissionens forudgående godkendelse. Med henblik herpå offentliggjorde Kommissionen i april 2023 ajourførte vejledende skabeloner for statsstøtte¹⁸ for at hjælpe medlemsstaterne med at udforme støtteforanstaltninger, der skal indgå i deres nationale genopretnings- og resiliensplaner, i overensstemmelse med statsstøttere reglerne. De ajourførte skabeloner gør det lettere for medlemsstaterne at udforme statsstøtteforanstaltninger, der bidrager yderligere til gennemførelsen af den europæiske grønne pagt, samtidig med at afhængigheden af russiske fossile brændstoffer mindskes, og den grønne omstilling fremskyndes som fastsat i REPowerEU-planen. I 2023 vedtog Kommissionen mere end 50 statsstøtteafgørelser vedrørende foranstaltninger finansieret af genopretnings- og resiliensfaciliteten.

3. Sikring af, at konkurrencereglerne stadig er egnede til fremtiden – fremskridt med hensyn til en omfattende politisk dagsorden

3.1. Ajourføring af regler og retningslinjer for karteller og monopoler samt fusioner

Regler om horisontale samarbejdsaftaler vedtaget

Kommissionen vedtog i juni 2023 reviderede horisontale gruppefritagelsesforordninger for forsknings- og udviklingsaftaler¹⁹ og specialiseringsaftaler²⁰, som også ledsages af reviderede horisontale retningslinjer²¹. De reviderede regler giver ajourført vejledning for at hjælpe virksomheder med at vurdere, om deres samarbejdsaftaler er forenelige med EU's konkurrenceregler, herunder former for samarbejde, der kan bidrage til den digitale og den grønne omstilling. De horisontale gruppefritagelsesforordninger fritager visse konkurrencefremmende forsknings- og specialiseringsaftaler fra forbuddet i artikel 101, stk. 1, i TEUF. Blandt andre ændringer udvider de reviderede regler anvendelsesområdet for gruppefritagelsesforordningen for specialiseringsaftaler til at omfatte flerpartsaftaler om flere typer produktionsaftaler og giver større fleksibilitet til at beregne markedsandele.

¹⁶ Kommissionens forordning (EU) nr. 651/2014 af 17. juni 2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 (EUT L 187 af 26.6.2014, s. 1, som ændret ved Kommissionens forordning (EU) 2021/1237 (EUT L 270 af 29.7.2021, s. 39).

¹⁷ Kommissionens forordning (EU) nr. 1407/2013 af 18. december 2013 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte (EUT L 352 af 24.12.2013, s. 1).

¹⁸ Se: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/rrf-guiding-templates_en.

¹⁹ Kommissionens forordning (EU) 2023/1066 af 1. juni 2023 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af forsknings- og udviklingsaftaler (EUT L 143 af 2.6.2023, s. 9).

²⁰ Kommissionens forordning (EU) nr. 2023/1067 af 1. juni 2023 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af specialiseringsaftaler (EUT L 143 af 2.6.2023, s. 20).

²¹ Meddelelse fra Kommissionen – Retningslinjer for anvendelsen af artikel 101 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på horisontale samarbejdsaftaler (EUT C 259 af 21.7.2023, s. 1).

De reviderede horisontale retningslinjer er blevet ajourført for at afspejle den seneste retspraksis og håndhævelsespraksis. De indeholder udvidet vejledning om informationsudveksling, herunder digitale former for udveksling, og om fælles indkøb, herunder sondringen mellem legitime fælles indkøb og indkøbskarteller. Et nyt kapitel indeholder vejledning om anvendelsen af konkurrencereglerne på bæredygtighedsaftaler.

Kilde: Europa-Kommissionen.

Gruppefritagelsesforordningen for motorkøretøjer forlænget

EU har en særlig ordning for vertikale aftaler i motorkøretøjsbranchen, gruppefritagelsesforordningen for motorkøretøjer²², som skulle udløbe den 31. maj 2023. I april 2023 forlængede Kommissionen gruppefritagelsesforordningen for motorkøretøjer med fem år indtil den 31. maj 2028. Kommissionen begrænsede forlængelsen til fem år for at kunne reagere rettidigt på markedsudviklingen, f.eks. som følge af digitalisering af køretøjer, elektrificering og nye mobilitetsmønstre.

²² Kommissionens forordning (EU) nr. 461/2010 af 27. maj 2010 om anvendelse af artikel 101, stk. 3 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på kategorier af vertikale aftaler og samordnet praksis inden for motorkøretøjsbranchen (EUT L 129 af 28.5.2010, s. 52, som ændret ved Kommissionens forordning (Den Europæiske Union) 2023/822 af 17. april 2023 om ændring af forordning (EU) nr. 461/2010 for så vidt angår dens anvendelsesperiode (EUT L 1021 af 17.4.2023, s. 1).

Kommissionen ajourførte også de supplerende retningslinjer²³ for sektoren. Køretøjsgenererede data bliver en stadig vigtigere konkurrencefaktor for reparations- og vedligeholdelsesvirksomheder. De reviderede retningslinjer vil hjælpe virksomheder i bilindustrien med at vurdere, om deres vertikale aftaler er forenelige med EU's konkurrenceregler, samtidig med at det sikres, at operatører på eftermarkedet, herunder værksteder, fortsat har adgang til køretøjsgenererede data, der er nødvendige for reparation og vedligeholdelse.

Fusionsforenklingspakke vedtaget

I april 2023 vedtog Kommissionen fusionsforenklingspakken. Den omfatter i) en revideret gennemførelsesforordning²⁴, ii) en meddelelse om en forenklet procedure²⁵ og iii) en meddelelse om fremsendelse af dokumenter²⁶. Pakken har til formål at forenkle og udvide anvendelsesområdet for Kommissionens procedure for undersøgelse af uproblematisk fusioner (forenklede sager). Den reducerer også mængden af oplysninger, der kræves for at anmelde transaktioner, og indfører elektroniske meddelelser som standard. Meddelelsen om en forenklet procedure indeholder en mere detaljeret liste over de omstændigheder, hvor Kommissionen kan undersøge en sag efter den normale undersøgelsesprocedure, selv om sagen formelt opfylder betingelserne for en forenklet behandling. De forenklede fusionsregler trådte i kraft den 1. september 2023.

Retningslinjer for bæredygtighedsaftaler i landbruget vedtaget

I henhold til artikel 101 i TEUF er aftaler mellem virksomheder, der begrænser konkurrencen, f.eks. aftaler mellem konkurrenter, der fører til højere priser eller lavere udbud, generelt forbudt. I henhold til artikel 210a i forordning (EF) nr. 1308/2013 (forordningen om den fælles markedsordning)²⁷ er visse restriktive aftaler i landbrugssektoren imidlertid udelukket fra dette generelle forbuds anvendelsesområde, når sådanne aftaler er nødvendige for at opnå bæredygtighedsstandarder. Efter

²³ Meddelelse fra Kommissionen – Supplerende retningslinjer for vertikale begrænsninger i aftaler om salg og reparation af motorkøretøjer og om distribution af reservedele til motorkøretøjer (EUT C 138 af 28.5.2010, s. 16) som ændret ved Meddelelse fra Kommissionen – Ændring af Meddelelse fra Kommissionen – Supplerende retningslinjer for vertikale begrænsninger i aftaler om salg og reparation af motorkøretøjer og om distribution af reservedele til motorkøretøjer (2023/C 133I/01 (EUT C 133I af 17.4.2023, s. 1).

²⁴ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) [2023/914] om gennemførelse af Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser og ophævelse af Kommissionens forordning (EF) nr. 802/2004 (EUT L 119 af 5.5.2023, s. 22).

²⁵ Meddelelse fra Kommissionen om forenklet behandling af bestemte fusioner efter Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser (EUT C 160 af 5.5.2023, s. 1).

²⁶ Meddelelse fra Kommissionen – Meddelelse i medfør af artikel 3, stk. 2, artikel 13, stk. 3, artikel 20 og artikel 22 i Kommissionens gennemførelsesforordning (EF) 2023/914 om gennemførelse af Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser og ophævelse af Kommissionens forordning (EF) nr. 802/2004 (EUT C 160 af 5.5.2023, s. 1).

²⁷ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2117 af 2. december 2021 om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, (EU) nr. 251/2014 om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vinprodukter og (EU) nr. 228/2013 om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder (EUT L 435 af 6.12.2021, s. 262).

en offentlig høring i første halvår 2023²⁸ om udkastet til retningslinjer for artikel 210a i forordningen om den fælles markedsordning²⁹ vedtog Kommissionen retningslinjerne i december 2023. Retningslinjerne har til formål at lette vedtagelsen af bæredygtighedsaftaler i landbruget ved at forklare, hvordan betingelserne for udelukkelse i artikel 210a i forordningen om den fælles markedsordning opfyldes, og ved at give konkrete eksempler.

Ingen udvidelse af gruppefritagelsen for konsortier af linjerederier

Linjeskibsfart omfatter regelmæssig og planlagt transport af ikke-bulkgods ad en bestemt rute. Ydelserne leveres regelmæssigt af flere rederier, der er organiseret i konsortier. Gruppefritagelsesforordningen for konsortier giver linjerederier mulighed for at samarbejde inden for visse grænser uden at overtræde EU's konkurrencelovgivning. På tidspunktet for vedtagelsen i 2009 var hovedformålet med denne fritagelse at lette samarbejdet mellem rederier for at øge driftseffektiviteten, optimere udnyttelsen af fartøjer og forbedre servicekvaliteten. Efter en evaluering konstaterede Kommissionen imidlertid, at antallet af konsortier, der var omfattet af gruppefritagelsesforordningen for konsortier, var relativt lavt. Forordningens virkning og effektivitet er derfor begrænset. Kommissionen besluttede ikke at forlænge gruppefritagelsen og lade den udløbe den 25. april 2024³⁰.

Forberedelserne til retningslinjer for anvendelsen af artikel 102 i TEUF er påbegyndt

I marts 2023 offentliggjorde Kommissionen en indkaldelse af feedback vedrørende de fremtidige retningslinjer for anvendelsen af artikel 102 i TEUF på ekskluderende adfærd³¹. Retningslinjerne vil afspejle EU's retspraksis og Kommissionens omfattende erfaringer med håndhævelsen af artikel 102 i TEUF. Kommissionen vil offentliggøre et udkast til retningslinjer til offentlig høring og nøje overveje interessenternes indlæg.

Evalueringen af forordning (EF) nr. 1/2003 fortsatte

Forordning (EF) nr. 1/2003³² og dens gennemførelsesretsakt, forordning (EF) nr. 773/2004³³, fastlægger en proceduremæssig ramme, der skal sikre en effektiv og ensartet anvendelse af artikel

²⁸ Offentlig høring om udkastet til retningslinjer for bæredygtighedsaftaler i landbruget, 10.1.2023-24.4.2023, se: https://competition-policy.ec.europa.eu/public-consultations/2023-sustainability-agreements-agriculture_en.

²⁹ Se: https://competition-policy.ec.europa.eu/about/reaching-out/sustainability-guidelines-agri-food-supply-chain_en.

³⁰ Communication to the Commission Expiry of Commission Regulation (EC) No 906/2009 of 28 September 2009 on the application of Article 81 (3) of the Treaty of the certain categories of agreements, decisions and concerted practices between liner shipping companies (consortia), 10.10.2023 (C(2023) 6700 final).

³¹ Indkaldelse af feedback vedrørende retningslinjer for dominerende virksomheders ekskluderende adfærd, 27.3.2023-24.4.2023, se: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13796-EU-competition-law-guidelines-on-exclusionary-abuses-by-dominant-undertakings_da.

³² Rådets forordning (EF) nr. 1/2003 af 16. december 2002 om gennemførelse af konkurrencereglerne i traktatens artikel 81 og 82 (EØS-relevant tekst) (EFT L 1 af 4.1.2003, s. 1).

³³ Kommissionens forordning (EF) nr. 773/2004 af 7. april 2004 om Kommissionens gennemførelse af procedurer i henhold til EF-traktatens artikel 81 og 82 (EØS-relevant tekst) (EUT L 123 af 27.4.2004, s. 18).

101 og 102 i TEUF i EU. Der er med tiden dukket nye udfordringer op i forbindelse med håndhævelsen af konkurrencereglerne, f.eks. i forbindelse med digitaliseringen af økonomien og de stadig mere komplekse kartel- og monopolundersøgelser. Efter en offentlig høring i 2022³⁴ fortsatte Kommissionen sin evaluering i 2023. Med henblik herpå afholdt Kommissionen en workshop med en bred vifte af interessenter i oktober 2023. Kommissionen har også bestilt en undersøgelse til støtte for evalueringen. Under hele evalueringen samarbejder Kommissionen med de nationale konkurrencemyndigheder.

Evaluering af reglerne om teknologioverførselsaftaler

I november 2022 iværksatte Kommissionen en evaluering af gruppefritagelsesforordningen for teknologioverførsel³⁵ og de ledsagende retningslinjer³⁶. Dette arbejde fortsatte i hele 2023. Evalueringen vil gøre det muligt for Kommissionen at afgøre, om gruppefritagelsesforordningen skal udløbe, forlænges eller revideres.

3.2. Ajourføring af statsstøttereglerne og retningslinjerne

Den generelle gruppefritagelsesforordning ændret

I juni 2023 vedtog Kommissionen en målrettet ændring af den generelle gruppefritagelsesforordning for yderligere at forenkle og fremskynde støtten til EU's grønne og digitale omstilling, samtidig med at det sikres, at det indre marked fungerer³⁷. Den reviderede generelle gruppefritagelsesforordning giver medlemsstaterne større fleksibilitet til at udforme og gennemføre statsstøtteforanstaltninger i nøglesektorer med henblik på omstillingen til klimaneutralitet og til en nettonulindustri. Den vil desuden bidrage til at fremskynde investeringer i og finansiering af produktion af ren teknologi i EU i overensstemmelse med industriplanen for den grønne pagt³⁸.

Den reviderede generelle gruppefritagelsesforordning øger og strømliner mulighederne for at yde statsstøtte til miljøbeskyttelse og energi. Den gør det endvidere lettere at yde støtte til vigtige

³⁴ Offentlig høring om procedurebestemmelserne for EU's konkurrenceregler — evaluering, 30.6.2022-6.10.2022, se: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13431-EU-antitrust-procedural-rules-evaluation_da.

³⁵ Kommissionens forordning (EU) nr. 316/2014 af 21. marts 2014 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på visse kategorier af teknologioverførselsaftaler (EUT L 93 af 28.3.2014, s. 17).

³⁶ Meddelelse fra Kommissionen – Retningslinjer for anvendelse af EUF-traktatens artikel 101 på teknologioverførselsaftaler (EUT C 89 af 28.3.2014, s. 3).

³⁷ Kommissionens forordning (EU) 2023/1315 af 23. juni 2023 om ændring af forordning (EU) nr. 651/2014 om visse kategorier af støttes forenelighed med det indre marked i henhold til traktatens artikel 107 og 108 og af forordning (EU) 2022/2473 om forenelighed med det indre marked efter artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde af visse kategorier af statsstøtte til virksomheder, der beskæftiger sig med fremstilling, forarbejdning og afsætning af fiskevarer og akvakulturprodukter (EØS-relevant tekst) (C/2023/4278, EUT L 167 af 30.6.2023, s. 1).

³⁸ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget, En industriplan for den grønne pagt til den CO₂-neutrale tidsalder, COM(2023) 62 final).

projekter af fælleseuropæisk interesse på forsknings- og udviklingsområdet og udvider mulighederne for uddannelse og omskoling af medarbejdere. Den gør det også lettere at tildele støtte i form af regulerede priser på elektricitet, gas eller varme ved at medtage denne kategori i anvendelsesområdet for den generelle gruppefritagelsesforordning. Den reviderede generelle gruppefritagelsesforordning forhøjer også anmeldelsestærsklerne for miljøstøtte og støtte til forskning, udvikling og innovation. Desuden præciserer og strømliner den reviderede generelle gruppefritagelsesforordning mulighederne for risikofinansieringsstøtte til små og mellemstore virksomheder (SMV'er). Bestemmelserne om faste og mobile bredbåndsnet præciseres og udvides også på centrale områder, f.eks. muligheden for at finansiere aktivt mobilt udstyr og nye bestemmelser om backhaulnet. Den generelle gruppefritagelsesforordning blev forlænget indtil udgangen af 2026, og dens bestemmelser er blevet tilpasset de reviderede retningslinjer for regionalstøtte, retningslinjerne for statsstøtte til klima, energi og miljøbeskyttelse, retningslinjerne for risikofinansiering, rammebestemmelserne for statsstøtte til forskning, udvikling og innovation og bredbåndsretningslinjerne.

Revideret generel de minimis-forordning vedtaget

I december 2023 vedtog Kommissionen den nye generelle de minimis-forordning³⁹, idet den tidligere de minimis-forordning udløb den 31. december 2023. I henhold til forordningen er små støttebeløb fritaget fra anvendelsesområdet for EU's statsstøttekontrol, fordi de ikke anses for at påvirke samhandelen mellem medlemsstaterne og for ikke at fordreje eller true med at fordreje konkurrencevilkårene. Fritagelsen for statsstøttekontrol for små støttebeløb mindsker i væsentlig grad den administrative byrde for både virksomheder – navnlig SMV'er – og medlemsstater. De vigtigste ændringer er et forhøjet loft på 300 000 EUR over tre år for at tilpasse loftet til inflationen og indførelsen af et obligatorisk de minimis-register på nationalt plan eller EU-plan for at øge gennemsigtigheden. I henhold til den tidligere forordning skulle virksomhederne registrere den de minimis-støtte, de modtog. Den nye de minimis-forordning indeholder derimod en forpligtelse for alle medlemsstater til fra 2026 at give fuldstændige oplysninger om de minimis-støtte, der er ydet, i et centralt register på nationalt plan eller EU-plan, og til at kontrollere, at ny støtte ikke overstiger det relevante loft.

Revideret forordning om de minimis-støtte ydet til virksomheder, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse

I december 2023 vedtog Kommissionen forordning (EU) 2023/2832 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte ydet til virksomheder, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse⁴⁰. Denne forordning

³⁹ Kommissionens forordning (EU) 2023/2831 af 13. december 2023 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte (EUT L 2023/2831 af 15.12.2023, s. 1).

⁴⁰ Kommissionens forordning (EU) nr. 2023/2832 af 13. december 2023 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte ydet til virksomheder, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT L 2023/2832 af 15.12.2023, s. 1).

trådte i kraft den 1. januar 2024 og erstatter forordning (EF) nr. 360/2012⁴¹, som udløb den 31. december 2023. Kommissionen besluttede at hæve loftet for de minimis-støtte til pr. virksomhed, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse, til 750 000 EUR over en periode på tre år.

Reviderede statsstøttere regler for landbrugs-, skovbrugs-, fiskeri- og akvakultursektoren vedtaget

I januar 2023 trådte den reviderede gruppefritagelsesforordning for landbruget, den reviderede gruppefritagelsesforordning for fiskeriet og retningslinjerne for statsstøtte til landbrugs- og skovbrugssektoren og i landdistrikter i kraft⁴². Retningslinjerne for statsstøtte i fiskeri- og akvakultursektoren (retningslinjer for fiskeri), som Kommissionen godkendte i december 2022, finder anvendelse fra april 2023⁴³.

Gruppefritagelsesforordningen for landbruget og gruppefritagelsesforordningen for fiskeriet udvider omfanget af gruppefritagne foranstaltninger. I henhold til de nye regler er op til 50 % af de sager, der skulle anmeldes i henhold til de gamle bestemmelser, gruppefritaget. De nye retningslinjer for landbruget og de nye retningslinjer for fiskeriet afspejler Kommissionens erfaringer og EU's nuværende strategiske prioriteter, navnlig den fælles landbrugspolitik, den fælles fiskeripolitik, Den Europæiske Hav-, Fiskeri- og Akvakulturfond og den europæiske grønne pagt, jord til bord-strategien samt biodiversitetsstrategien. De reviderede retningslinjer for fiskeriet hjælper medlemsstaterne med at opfylde EU's ambitiøse grønne mål ved at forbedre energieffektiviteten og afbøde virkningerne af klimaændringerne.

I oktober 2023 vedtog Kommissionen en ændring af de minimis-forordningen for fiskeri- og akvakultursektoren⁴⁴. Den reviderede forordning hæver loftet for de minimis-støtte pr. virksomhed over tre år fra 30 000 EUR til 40 000 EUR. Desuden er forarbejdning og afsætning af fiskevarer og akvakulturprodukter ikke længere omfattet af de minimis-forordningen for fiskeri- og akvakultursektoren, men af den generelle de minimis-forordning.

⁴¹ Kommissionens forordning (EU) nr. 360/2012 af 25. april 2012 om anvendelse af artikel 107 og 108 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde på de minimis-støtte ydet til virksomheder, der udfører tjenesteydelser af almindelig økonomisk interesse (EUT L 114 af 26.4.2012, s. 8).

⁴² Meddelelse fra Kommissionen – Retningslinjer for statsstøtte i landbrugs- og skovbrugssektoren og i landdistrikter (2022/C 485/01, EUT C 485 af 21.12.2022, s. 1).

⁴³ Meddelelse fra Kommissionen – Retningslinjer for statsstøtte i fiskeri- og akvakultursektoren (EUT C 107 af 23.3.2023, s. 1).

⁴⁴ Kommissionens forordning (EU) 2023/2391 af 4. oktober 2023 om ændring af forordning (EU) nr. 717/2014, (EU) nr. 1407/2013, (EU) nr. 1408/2013 og (EU) nr. 360/2012 for så vidt angår de minimis-støtte til forarbejdning og afsætning af fiskevarer og akvakulturprodukter og af forordning (EU) nr. 717/2014 for så vidt angår den samlede de minimis-støtte, der ydes til en enkelt virksomhed, forordningens anvendelsesperiode og andre forhold (EUT L 2391 af 5.10.2023, s. 1).

Kodeks for god praksis for vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse vedtaget

I meddelelsen om vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse⁴⁵ fastsættes de kriterier for støtteberettigelse og forenelighed, som Kommissionen anvender ved vurderingen af statsstøtte til vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse. Efter vurderingen og den efterfølgende godkendelse af statsstøtte til en række vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse har medlemsstaterne og Kommissionen høstet erfaringer med at vurdere statsstøtte til vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse. På grundlag af disse erfaringer udarbejdede Kommissionen i maj 2023 en kodeks for god praksis for udformningen af vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse⁴⁶, der muliggør en strømlinet vurdering. Denne kodeks er ikke udtryk for en gældende retsstilling og udgør ikke en juridisk bindende fremgangsmåde for de direkte deltagere i vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse. Den skaber heller ikke yderligere rettigheder og pålægger ikke nye forpligtelser.

Fælles europæisk forum for vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse

I efteråret 2023 lancerede Kommissionen det fælles europæiske forum for vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse (JEF-IPCEI)⁴⁷, som mødtes første gang den 20. oktober 2023. Forummet – et partnerskab mellem Kommissionen og medlemsstaterne – dækker hele livscyklussen for vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse og har til formål at øge effektiviteten af udformningen, vurderingen (baseret på eksisterende statsstøtteregler) og gennemførelsen af vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse samt identificere områder af strategisk interesse for EU for potentielle fremtidige vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse. JEF-IPCEI arbejder hen imod disse mål ved bedre at tilpasse potentielle nye vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse til de politiske mål i EU's industristrategi. JEF-IPCEI mødes flere gange om året.

Retningslinjer for fortolkningen af forordning (EU) nr. 1370/2007 vedtaget

I 2023 vedtog Kommissionen en revideret udgave af retningslinjerne for fortolkningen af forordning (EU) nr. 1370/2007 om offentlig personbefordring med jernbane og ad vej⁴⁸. Formålet med retningslinjerne er at give medlemsstaterne og interessenterne yderligere vejledning i anvendelsen af en række bestemmelser i nævnte forordning i lyset af de ændringer, som den fjerde jernbanepakke og EU-domstolens relevante retspraksis har medført.

⁴⁵ Meddelelse fra Kommissionen – Kriterier for analysen af, hvorvidt statsstøtte til fremme af gennemførelsen af vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse er forenelig med det indre marked (EUT C 528 af 30.12.2021, s. 10).

⁴⁶ GD COMP "Code of good practices for a transparent, inclusive, faster design and assessment of IPCEIs", 17.5.2023, se: https://competition-policy.ec.europa.eu/system/files/2023-05/IPCEIs_DG_COMP_code_of_good_practices.pdf.

⁴⁷ [Joint European Forum for IPCEI — Europa-Kommissionen \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa-kooperationen/en/jef-ipcei).

⁴⁸ Meddelelse fra Kommissionen om retningslinjer for fortolkningen af forordning (EF) nr. 1370/2007 om offentlig personbefordring med jernbane og ad vej (2023/C 222/01, C/2023/3978, EUT C 222 af 26.6.2023, s. 1).

Evalueringer

I overensstemmelse med retningslinjerne for bedre regulering fortsatte GD for Konkurrence sine evalueringer af reglerne for statsstøtte til kriseramte banker⁴⁹ og for støtte i form af offentlige garantier⁵⁰.

4. Håndhævelse af konkurrencepolitikken bidrog til Kommissionens vigtigste prioriteter

Bevarelse af markedsdisciplinen gennem effektiv håndhævelse af EU's konkurrenceregler er af afgørende betydning for den grønne og den digitale omstilling af EU's økonomi og for opbygningen af en økonomi, der tjener alle. Håndhævelsen af konkurrencereglerne bidrager også til at fjerne de resterende hindringer for det indre marked og fjerne markedsrestriktioner. Det indre marked i sig selv bidrager til at øge EU-økonomiens økonomiske modstandsdygtighed, idet det styrker incitamenterne til at investere, innovere, diversificere forsyningskæderne og finde nye forretningsmuligheder.

4.1. Håndhævelse af konkurrencepolitikken bidrog til den digitale omstilling og et stærkt og modstandsdygtigt indre marked

Ved at få markederne til at fungere bedre for forbrugerne, virksomhederne og samfundet spiller konkurrencepolitikken en afgørende rolle, mens EU stræber efter globalt digitalt lederskab. Den digitale omstilling har stor indvirkning på alle aspekter af økonomien og samfundet. Ved at fremme forandringer og innovation hjælper konkurrencepolitikken EU med at frigøre det fulde potentiale i den digitale tidsalder. Håndhævelsen af kartel- og monopolreglerne bidrog til den digitale omstilling og et styrket og modstandsdygtigt indre marked.

Håndhævelse af kartel- og monopolreglerne bidrog til den digitale omstilling og et stærkt og modstandsdygtigt indre marked

CPU'en er en af kernekomponenterne i enhver computer, så det er afgørende for hele den digitale sektor, at markedet for CPU'er forbliver konkurrencepræget. I 2009 pålagde Kommissionen Intel en bøde på 1,06 mia. EUR for en overtrædelse af artikel 102 TEUF, idet den fandt, at Intel havde begået to former for ulovlig adfærd⁵¹. Intel ydede rabatter til computerproducenterne, på betingelse af at de købte alle eller næsten alle deres x86-CPU'er fra Intel (herefter "betingede rabatter"). Intel foretog også direkte betalinger til computerproducenter for at standse eller forsinke lanceringen af specifikke

⁴⁹ Meddelelse fra Kommissionen om statsstøttereqlernes anvendelse fra den 1. august 2013 på støtteforanstaltninger til fordel for banker i forbindelse med finanskrisen ("Bankmeddelelsen fra 2013") (EUT C 216 af 30.7.2013, s. 1) og de tilknyttede meddelelser: Rekapitaliseringsmeddelelsen fra 2009 (2009/C10/03), meddelelsen om værdiforringede aktiver fra 2009 (2009/C72/01), omstruktureringsmeddelelsen fra 2009 (2009/C195/04), forlængelsesmeddelelsen fra 2010 (2010/C329/07) og forlængelsesmeddelelsen fra 2011 (2011/C356/02).

⁵⁰ Kommissionens meddelelse om anvendelsen af traktatens artikel 87 og 88 på statsstøtte i form af garantier (EUT C 155 af 20.6.2008, s. 10).

⁵¹ Sag AT. 37990 – Intel.

produkter, der indeholdt konkurrenternes x86-CPU'er ("ikke-skjulte begrænsninger"). I 2022 annullerede Retten delvist Kommissionens oprindelige afgørelse fra 2009 for så vidt angår de betingede rabatter. Herefter vedtog Kommissionen i september 2023 på ny en afgørelse, hvorved Intel blev pålagt en bøde på 376,36 mio. EUR for de ikke-skjulte begrænsninger.

Digitale musikabonnementstjenester anvendes i vid udstrækning af forbrugerne i EU, og det er derfor vigtigt, at konkurrencen i denne sektor fungerer godt. Med henblik herpå fremsendte Kommissionen i februar 2023 en klagepunktsmeddelelse⁵² til Apple, hvori den informerede selskabet om sit foreløbige synspunkt om, at Apple misbrugte sin dominerende stilling ved at begrænse applikationsudvikleres mulighed for at oplyse iPhone- og iPad-brugere om alternative musikabonnementstjenester. Kommissionen var foreløbig af den opfattelse, at Apples forpligtelser vedrørende "anti-steering" er urimelige forretningsbetingelser i strid med artikel 102 i TEUF.

I en klagepunktsmeddelelse, der blev fremsendt i juni 2023, meddelte Kommissionen Google sit foreløbige synspunkt om, at Google overtrådte artikel 102 i TEUF ved at fordreje konkurrencen i reklameteknologiindustrien (adtech)⁵³. Google er til stede på alle niveauer i adtech-forsyningskæden. Hvis konkurrencen om adtech-tjenester begrænses, vil det have en bred indvirkning på den digitale sektor, fordi ikke blot Googles direkte konkurrenter vil blive påvirket negativt, men også forlæggerne og annoncørerne selv. Kommissionen er bekymret over, at Google favoriserede sine egne adtech-tjenester online på bekostning af konkurrenter, annoncører og onlineudgivere. Kommissionens foreløbige konklusion er, at Google misbrugte sin dominerende stilling ved at favorisere sin egen reklamebørs AdX på den annonceudvælgelsesauktion, der blev gennemført af selskabets adserver, DFP, og ved at favorisere AdX gennem den metode, som selskabets annonceindkøbsværktøjer Google Ads og DV360 bruger til at afgive tilbud på annoncebørser.

Karteldannelse er en af de alvorligste overtrædelser af konkurrencereglerne. Karteller forvolder alvorlig skade på økonomien uden at øge effektiviteten. Ved at opkræve højere priser og begrænse produktionen reducerer horisontale karteller økonomisk effektivitet og velfærd. De afholder virksomhederne fra at udvikle nye produkter og teknologier og mindsker dermed innovationen og forbrugernes valgmuligheder.

I september 2023 sanktionerede Kommissionen for første gang et kartel inden for forsvarssektoren og pålagde Diehl en bøde på 1,2 mio. EUR for sammen med konkurrenten RUAG⁵⁴ at have deltaget i et kartel vedrørende salg af militære håndgranater. RUAG blev ikke pålagt en bøde, fordi det afslørede kartellet over for Kommissionen under EU's samarbejdsordning. Kommissionen konstaterede, at virksomhederne havde delt de nationale markeder på tværs af EØS mellem sig gennem næsten 14 år. Begge virksomheder anerkendte deres deltagelse i kartellet og indvilligede i at indgå forlig i sagen.

⁵² Sag AT.40437 – Apple – App Store Practices (musikstreaming).

⁵³ Sag AT.40670 – Google – Adtech and Data-related practices.

⁵⁴ Sag AT.40760 – Håndgranater.

I oktober 2023 vedtog Kommissionen ligeledes en afgørelse vedrørende et kartel inden for lægemiddelsektoren. Kommissionen pålagde Alkaloids of Australia, Alkaloids Corporation, Boehringer, Linnea og Transo-Pharm en bøde på i alt 13,4 mio. EUR i en forligsprocedure for at have deltaget i et langvarigt kartel vedrørende lægemiddelbestanddelen N-Butylbromid Scopolamin/Hyoscin (SNBB), der er nødvendig for at fremstille abdominale antispasmodiske lægemidler⁵⁵. C2 PHARMA blev ikke pålagt en bøde, fordi det afslørede kartellet over for Kommissionen under EU's samarbejdsordning. De seks virksomheder koordinerede og indgik aftale om at fastsætte minimumssalgsprisen for SNBB over for deres kunder (distributører og producenter af generiske lægemidler) og om fordeling af kvoter. Virksomhederne udvekslede desuden følsomme forretningsoplysninger.

I november 2023 pålagde Kommissionen Rabobank en bøde på 26,6 mio. EUR for at have deltaget i et kartel vedrørende handel med visse eurodenominerede obligationer med Deutsche Bank⁵⁶. Sidstnævnte blev ikke pålagt en bøde, fordi det afslørede kartellet over for Kommissionen under EU's samarbejdsordning. Kommissionens undersøgelse viste, at de to banker mellem 2006 og 2016 gennem nogle af deres forhandlere udvekslede kommercielt følsomme oplysninger og koordinerede deres handels- og prisstrategier.

I november 2023⁵⁷ meddelte Kommissionen seks virksomheder og en brancheorganisation sit foreløbige synspunkt om, at de havde overtrådt kartelreglerne ved at samarbejde om at forhøje priserne på startbatterier til motorkøretøjer, der sælges til bilproducenter i EØS.

I dagligvaresektoren fortsatte Kommissionen i 2023 endelig sin undersøgelse af Mondelez' mulige restriktioner for parallelhandel med chokolade-, kiks- og kaffeprodukter mellem medlemsstaterne⁵⁸. Kommissionen indledte også en undersøgelse af påstået markedsafskærmning på markederne for energidrikke og foretog uanmeldte inspektioner hos Red Bull⁵⁹.

I 2023 gennemførte Kommissionen uanmeldte kontrolundersøgelser i en række sektorer, f.eks. i sektorerne for duftstoffer⁶⁰, energidrikke⁶¹, mode⁶², medicinsk udstyr⁶³, byggekemikalier⁶⁴ og onlinefødevarerudbringning⁶⁵.

⁵⁵ Sag AT.40636 – SNBB.

⁵⁶ Sag AT.40512 – Eurodenominerede obligationer.

⁵⁷ Sag AT.40545 – Automotive starter batteries.

⁵⁸ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_21_281.

⁵⁹ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1802.

⁶⁰ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1532.

⁶¹ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_23_1802.

⁶² Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_2352.

⁶³ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4517.

⁶⁴ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5061.

⁶⁵ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_5944.

Rettens dom i Videogames-sagen⁶⁶

I september 2023 stadfæstede Retten Kommissionens afgørelse om overtrædelse rettet til Valve i Videogames-sagen. I sin afgørelse fastslog Kommissionen, at Valve og fem udgivere af computerspil havde indgået konkurrencebegrænsende aftaler/samordnet praksis, der begrænsede parallelimporten af computerspil ved hjælp af geoblokering. Retten bekræftede, at aftalerne/den samordnede praksis havde et konkurrencebegrænsende formål, for så vidt som de havde til formål at begrænse parallelimport, og at der på baggrund af den retlige og økonomiske sammenhæng ikke kunne rejses tvivl herom. Retten bekræftede desuden, at artikel 101, stk. 1, TEUF henviser til enhver aftale og samordnet praksis, der fordrejer konkurrencen, uanset hvilket marked parterne opererer på.

Retten præciserede også forholdet mellem EU-konkurrenceretten og ophavsrettigheder. Retten bekræftede, at tildelingen af licenser (herunder eksklusive licenser) som sådan ikke er i strid med artikel 101 i TEUF. Yderligere territoriale begrænsninger af licenser, der gør det umuligt at få adgang til beskyttede frembringelser fra lande uden for det område, der er omfattet af licensen, kan imidlertid have et konkurrencebegrænsende formål og falde ind under artikel 101 i TEUF.

Fusionskontrol bidrog til den digitale omstilling og et stærkt og modstandsdygtigt indre marked

Fusionskontrollen understøtter Kommissionens vigtigste prioriteter, når det drejer sig om digital innovation og omstilling, idet det undgås, at der skabes overdreven markedsstyrke, afskærmning og eliminering af nye markedsdeltagere. I 2023 fortsatte Kommissionen med at håndhæve sine fusionskontrolregler for at beskytte forbrugerne mod prisstigninger, men også mod en forringelse af andre vigtige konkurrenceparametre som f.eks. kvalitet, udvalg og innovation.

I 2023 forblev Kommissionens fusionsaktivitet på et meget højt niveau. Kommissionen vedtog 333 fusionsafgørelser inden for forskellige sektorer (i 2022 vedtog Kommissionen 368 fusionsafgørelser), hvoraf 271 blev godkendt efter en forenklet procedure. Kommissionen greb ind i 11 påtænkte erhvervelser, hvoraf ni transaktioner blev godkendt på visse betingelser, og en blev forbudt. En anmeldt fusion blev opgivet af parterne og trukket tilbage i fase II.

Kommissionen blokerede Bookings overtagelse af eTraveli

I september 2023 forbød Kommissionen Booking at overtage eTraveli⁶⁷. Ifølge Kommissionen ville fusionen have styrket Bookings dominerende stilling på markedet for onlinerejsebureauer for hoteller (OTA'er), hvilket ville føre til højere omkostninger for hoteller og muligvis for forbrugerne. Kommissionen foretog en omfattende analyse af Bookings påtænkte tilsagn og fandt, at de påtænkte tilsagn ikke var tilstrækkeligt omfattende og effektive og ikke helt fjernede de konstaterede konkurrenceproblemer.

⁶⁶ Rettens dom af 27.9.2023, sag T-172/21, Valve mod Europa-Kommissionen, ECLI:EU:T:2023:587.

⁶⁷ Sag M.10615 – Booking Holdings/eTraveli Group.

Kilde: Europa-Kommissionen.

Kommissionen pålagde Illumina og GRAIL en bøde for at gennemføre deres fusion uden forudgående godkendelse

I juli 2021 indledte Kommissionen en tilbundsgående undersøgelse for at vurdere Illuminas påtænkte overtagelse af GRAIL. I september 2022 blokerede Kommissionen transaktionen på grund af bekymringer om, at den ville have betydelige konkurrencebegrænsende virkninger, kvæle innovationen og reducere valgmulighederne på markedet for blodbaserede tests til tidlig screening for kræft⁶⁸. I august 2021 meddelte Illumina imidlertid offentligt, at den havde afsluttet sin erhvervelse GRAIL, selv om Kommissionens undersøgelse stadig var i gang. I juli 2023 pålagde Kommissionen Illumina og GRAIL en bøde på henholdsvis ca. 432 mio. EUR og 1 000 EUR for at gennemføre deres planlagte fusion inden Kommissionens godkendelse⁶⁹. Kommissionen konkluderede, at Illumina og GRAIL bevidst og forsætligt tilsidesatte standstill-forpligtelsen i forbindelse med Kommissionens tilbundsgående undersøgelse. Dette er en meget alvorlig overtrædelse, der forhindrer EU's fusionskontrol i at fungere effektivt. Den bøde, der er pålagt Illumina, svarer til den lovbestemte grænse på 10 % af Illuminas omsætning. I sin afgørelse bemærkede Kommissionen, at GRAIL som målvirksomhed var bekendt med standstill-forpligtelsen og spillede en aktiv rolle i overtrædelsen. Da det imidlertid var første gang, at Kommissionen pålagde en målvirksomhed en bøde for "gun-jumping", besluttede den kun at pålægge GRAIL en symbolsk bøde på 1 000 EUR.

I oktober 2023 vedtog Europa-Kommissionen en afgørelse om genoprettende foranstaltninger i form af afhændelsesforanstaltninger, der pålægger Illumina at ophæve købet af GRAIL. Afgørelsen omfattede også overgangsforanstaltninger, som Illumina og GRAIL skal overholde, indtil Illumina har opløst transaktionen⁷⁰.

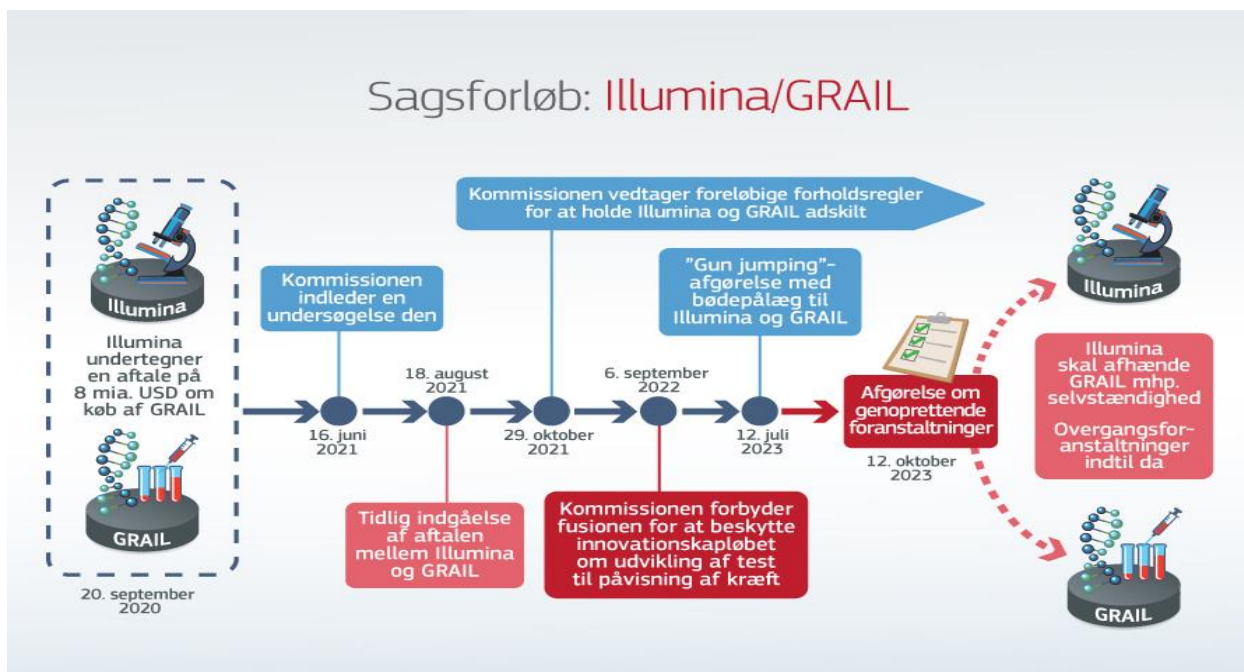
⁶⁸ Sag M.10188 – Illumina/GRAIL.

⁶⁹ Sag M.10483- Illumina/GRAIL (procedure i henhold til artikel 14).

Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3773.

⁷⁰ Sag M.10939 — Illumina/GRAIL. Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_4872.

Sagsforløb: Illumina/GRAIL

Kilde: Europa-Kommissionen.

I 2023 fortsatte Kommissionen med at sikre konkurrencen inden for fastnetinfrastruktur. Kommissionen godkendte i marts 2023 Oranges overtagelse af VOO og Brutélé på visse betingelser⁷¹. Kommissionen frygtede, at den påtænkte transaktion i) ville reducere antallet af operatører fra tre til to inden for områder, der er omfattet af VOO's og Brutélés egne fastnet, og derved fjerne Orange som en innovativ og betydelig konkurrent, ii) væsentligt ville reducere konkurrencen på de markeder, hvor Orange, VOO og Brutélé er nære konkurrenter, og iii) øge sandsynligheden for samordning mellem de øvrige operatører på de områder, der er omfattet af VOO's og Brutélés egne fastnet. For at imødegå Kommissionens betænkeligheder med hensyn til konkurrencen forpligtede Orange sig til i mindst ti år at give konkurrenten Telenet adgang til VOO's og Brutélés eksisterende fastnetinfrastruktur i regionen Vallonien og dele af Bruxelles samt til Oranges fremtidige FTTP-fibernet.

I maj 2023 accepterede Kommissionen tilsagn fra Microsoft som betingelse for at godkende selskabets overtagelse af Activision Blizzard⁷². Kommissionen frygtede, at den påtænkte overtagelse ville gøre det muligt for Microsoft at skade konkurrencen i) om distribution af konsol- og computerspil, herunder flerspils-abonnementstjenester og streamingtjenester til cloudspil, og ii)

⁷¹ Sag M.10663 – Orange/VOO/Brutélé.

⁷² Sag M.10646 – Microsoft/Activision.

levering af operativsystemer til PC'er. Microsoft forpligtede sig til at give i) en gratis licens til forbrugere i EØS, som ville gøre det muligt for dem via enhver streamingtjeneste til cloudspil efter eget valg at streame alle Activision Blizzards nuværende og fremtidige computer- og konsolspil, som de har licens til, og ii) en tilsvarende gratis licens til udbydere af streamingtjenester til cloudspil for at give spillere i EØS mulighed for at streame Activision Blizzards computer- og konsolspil. Disse tilsagn imødekommer fuldt ud de konkurrenceproblemer, som Kommissionen har påpeget. Tilsagnene har en varighed på ti år, og deres overholdelse vil blive overvåget af en uafhængig ekspert, der arbejder under Kommissionens tilsyn.

Kilde: Europa-Kommissionen.

I juli 2023 godkendte Kommissionen Broadcoms planlagte erhvervelse af VMware på visse betingelser⁷³. Kommissionen frygtede, at transaktionen kunne begrænse konkurrencen på markedet for hardwarekomponenter, der interagerer med VMwares virtualiseringssoftware. For at imødegå Kommissionens konkurrencemæssige betænkeligheder tilbød Broadcom flere tilsagn vedrørende adgang og interoperabilitet for både eksisterende og fremtidige konkurrenter på markedet. I betragtning af Broadcoms tilsagn konkluderede Kommissionen, at fusionen ikke længere ville give anledning til konkurrencemæssige betænkeligheder.

I juli 2023 godkendte Kommissionen Advents planlagte erhvervelse af GfK på visse betingelser⁷⁴. Kommissionen var bekymret for, at transaktionen som oprindeligt anmeldt ville give anledning til alvorlige konkurrenceproblemer i) på markedet for måling af detailhandel med hurtigt omsættelige forbrugsvarer, og ii) på markedet for forbrugerpanel-tjenester. De tilsagn, som Advent har afgivet, fjerner overlappingerne mellem NielsenIQ's og GfK's aktiviteter på det tyske og italienske marked

⁷³ Sag M.10806 – Broadcom/VMware.

⁷⁴ Sag M.10860 – Advent/GfK.

for forbrugerpaneltjenester samt NielsenIQ's mulighed for at udelukke konkurrenter på markederne for måling af detailhandel med hurtigt omsættelige forbrugsvarer og forbrugerpaneltjenester.

I maj 2023 godkendte Kommissionen MOL's planlagte erhvervelse af OMV Slovenija på visse betingelser⁷⁵. Begge virksomheder er aktive i detailsektoren for brændstofforsyning. Godkendelsen var betinget af MOL's afhændelse af 39 tankstationer i Slovenien til Shell-gruppen. Ifølge Kommissionen udgjorde de afhændede aktiver en rentabel virksomhed, der ville sætte Shell-koncernen i stand til effektivt at konkurrere med den fusionerede enhed på det slovenske marked.

I juni 2023 godkendte Kommissionen efter en tilbundsående undersøgelse og på visse betingelser Vivendis overtagelse af Lagardère⁷⁶. Kommissionen var bekymret for, at transaktionen som oprindeligt anmeldt ville skade konkurrencen i bogforlagsbranchen og branchen for magasiner og tidsskrifter. For at imødekomme Kommissionens betænkeligheder tilbød Vivendi at afhænde sin forlagsvirksomhed og sit celebrity-tidsskrift Gala. Kommissionen konkluderede, at de afhændede aktiver udgør en rentabel virksomhed, der ville sætte en potentiel køber i stand til effektivt at konkurrere med den fusionerede enhed.

I december 2023 godkendte Kommissionen den planlagte fusion mellem Chr Hansen A/S og Novozymes A/S på visse betingelser⁷⁷. Kommissionen var bekymret for, at transaktionen ville have givet anledning til alvorlige konkurrenceproblemer med hensyn til fremstillingen af laktase ved hjælp af teknologi til genetisk modifikation, fordi Novozymes havde en stærk markedsposition, og Chr Hansen var en potentiel ny deltager på markedet. Tilsagnene skaber en virksomhed med de nødvendige produktionsaktiver og den nødvendige forsknings- og udviklingskapacitet til at blive en levedygtig konkurrencefygtig laktaseproducent.

Statsstøttekontrollen bidrog til den digitale omstilling og styrkelsen af det indre marked

Investeringer i digital infrastruktur, digitale teknologier og digitale tjenester er vigtige drivkræfter for økonomisk vækst, ikke kun i den digitale sektor, men i økonomien som helhed. Sådanne investeringer er nødvendige for at nå de politiske mål, der er fastsat i politikprogrammet for det digitale årti⁷⁸. Statsstøtte til risikobetonede investeringer på det digitale område kan være nødvendig for at afhjælpe markedssvigt (dvs. at investeringsniveauerne vil blive for lave set ud fra et samfundsmæssigt synspunkt, hvis man kun baserer sig på private initiativer).

I april 2023 godkendte Kommissionen en fransk støtteforanstaltning på 2,9 mia. EUR til støtte for STMicroelectronics og GlobalFoundries i forbindelse med opførelsen af et nyt anlæg til fremstilling

⁷⁵ Sag M.10438 – MOL/OMV Slovenija.

⁷⁶ Sag M.10433 – Vivendi/Lagardère.

⁷⁷ Sag M.11043 – Novozymes/Christian Hansen.

⁷⁸ Europa-Parlamentets og Rådets afgørelse (EU) 2022/2481 af 14. december 2022 om etablering af politikprogrammet for det digitale årti 2030.

af mikrochips i Frankrig⁷⁹. Foranstaltningen vil styrke Europas forsyningsikkerhed, modstandsdygtighed og digitale suveræniteten inden for halvlederteknologier i overensstemmelse med de mål, der er fastsat i meddelelsen om en lovpakke om europæiske mikrochips⁸⁰.

I juni 2023 godkendte Kommissionen en spansk ordning på 680 mio. EUR, som blev finansieret under genopretnings- og resiliensfaciliteten, til udrulning af udstyr og infrastruktur til højtydende selvstændige 5G-net i underforsynede landdistrikter⁸¹.

I november 2023 godkendte Kommissionen 172 mio. EUR i støtte (inkl. støtte fra Den Europæiske Fond for Regionaludvikling) til etablering af fastnet med en downloadhastighed på mindst 1 Gbps og en uploadhastighed på 150 Mbps under sædvanlige spidsbelastningsforhold i områder i Portugal, hvor nettet ikke giver en downloadhastighed på mindst 100 Mbps under sædvanlige spidsbelastningsforhold⁸².

Vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse inden for mikroelektronik og kommunikationsteknologi

I juni 2023 godkendte Kommissionen et vigtigt projekt af fælleseuropæisk interesse, som støtter forskning, innovation og første industrielle udbredelse af mikroelektronik og kommunikationsteknologi i hele værdikæden (IPCEI ME/CT)⁸³. 14 medlemsstater⁸⁴ vil yde op til 8,1 mia. EUR i offentlig finansiering, hvilket forventes at udløse yderligere 13,7 mia. EUR i private investeringer. Som led i det vigtige projekt af fælleseuropæisk interesse vil 56 virksomheder, herunder SMV'er og nystartede virksomheder, gennemføre 68 projekter. Disse projekter er en del af det bredere økosystem på området for vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse inden for mikroelektronik og kommunikationsteknologi, der involverer over 30 associerede deltagere, herunder universiteter, forskningsorganisationer og virksomheder i yderligere fem EU-medlemsstater⁸⁵ og Norge. De vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse inden for mikroelektronik og kommunikationsteknologi fungerer som katalysatorer for den digitale og grønne omstilling ved at i) skabe innovative mikroelektronik- og kommunikationsløsninger og ii) udvikle energieffektive og ressourcebesparende elektroniske systemer og produktionsmetoder. Projekterne vil bidrage til de teknologiske fremskridt i mange sektorer, herunder kommunikation (5G og 6G), selvkørende køretøjer, kunstig intelligens og kvantedatabehandling. De vil også støtte virksomheder, der er aktive inden for energiproduktion og -distribution, og vil blive anvendt i deres grønne omstilling. De første produkter forventes at blive markedsført i 2025, og det samlede projekt afsluttes i 2032. De vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse inden for mikroelektronik og kommunikationsteknologi forventes at skabe omkring 8 700 direkte arbejdspladser og mange flere indirekte arbejdspladser.

⁷⁹ Sag SA.102430 – Frankrig – Project Liberty – New semiconductor manufacturing plant by STMicroelectronics and GlobalFoundries.

⁸⁰ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – En lovpakke om europæiske mikrochips (COM (2022) 45 final).

⁸¹ Sag SA.104933 – Spanien – Support for 5G equipment and infrastructure.

⁸² Sag SA.105187 – Portugal – Deployment of fixed access networks.

⁸³ SA.101202 (Østrig), SA.101141 (Tjekkiet), SA.101143 (Finland), SA.101193 (Frankrig), SA.101129 (Tyskland), SA.101210 (Grækenland), SA.101151 (Irland), SA.101186 (Italien), SA.101201 (Malta), SA.101171 (Nederlandene), SA.101175 (Polen), SA.101192 (Rumænien), SA.101200 (Slovakiet) og SA.101150 (Spanien).

⁸⁴ Østrig, Tjekkiet, Finland, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Irland, Italien, Malta, Nederlandene, Polen, Rumænien, Slovakiet og Spanien.

⁸⁵ Belgien, Ungarn, Letland, Portugal og Slovenien.

Vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse inden for cloud- og edge computing-teknologier

I december 2023 godkendte Kommissionen et vigtigt projekt af fælleseuropæisk interesse for at støtte forskning, udvikling og første industrielle udbredelse af avancerede cloud- og edge computing-teknologier på tværs af flere udbydere i Europa (IPCEI CIS)⁸⁶. Syv medlemsstater⁸⁷ vil yde op til 1,2 mia. EUR i offentlig finansiering, hvilket forventes at udløse yderligere 1,4 mia. EUR i private investeringer. Som led i dette vigtige projekt af fælleseuropæisk interesse vil 19 virksomheder, herunder SMV'er, gennemføre 19 meget innovative projekter. Dette projekt er det første projekt af fælleseuropæisk interesse inden for cloud- og edge computing-teknologier. Det vedrører udviklingen af det første interoperable og åbent tilgængelige europæiske databehandlingsøkosystem, et cloud- til edge-kontinuum med flere udbydere.

4.2 Håndhævelsen af konkurrencepolitikken bidrog til den grønne omstilling

Konkurrencepolitikken bidrager til EU's miljømål og klimamål, f.eks. dekarboniseringen af økonomien, transportsektorens omstilling fra fossile brændstoffer til alternative brændstoffer og udviklingen af rene teknologier. Håndhævelsen af konkurrencereglerne bidrager til den europæiske grønne pagt⁸⁸ ved at sikre, at markederne er effektive, retfærdige og innovative. Derved sikres også den frie strøm af ressourcer, der er nødvendige for den cirkulære økonomi og målene i den grønne pagt.

Håndhævelse af kartel- og monopolreglerne bidrog til den grønne omstilling

I 2023 fortsatte Kommissionen med at træffe foranstaltninger mod konkurrencebegrænsende markedsadfærd, der kunne hindre den grønne omstilling.

I december 2023 pålagde Kommissionen Lantmännen ek för og dets datterselskab Lantmännen Biorefineries AB (tidligere Lantmännen Agroetanol AB) en bøde på i alt 47,7 mio. EUR for at have samarbejdet om at påvirke prisdannelsesmekanismen for ethanol i Europa⁸⁹. Når ethanol blandes med benzin, kan det anvendes som biobrændstof til motorer. Kommissionen havde bilagt sagen med et andet kartelmedlem i 2021 og afsluttet sin undersøgelse af det andet formodede kartelmedlem i 2023.

Kommissionen fortsatte også sine undersøgelser af kunstgræsindustrien⁹⁰ og af en eventuel samordning vedrørende genanvendelse af udrangerede personbiler⁹¹ for at fastslå, om de virksomheder, der er aktive i disse sektorer, har overtrådt EU's kartel- og monopolregler.

⁸⁶ Sag SA.102498 (Frankrig), SA.102517 (Tyskland), SA.102520 (Ungarn), SA.102519 (Italien), SA.102516 (Nederlandene), SA.102527 (Polen) og SA.102514 (Spanien).

⁸⁷ Frankrig, Tyskland, Ungarn, Italien, Nederlandene, Polen og Spanien.

⁸⁸ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget — Den europæiske grønne pagt (COM(2019) 640 final).

⁸⁹ Sag AT.40054 – Ethanol benchmarks.

⁹⁰ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_3133.

⁹¹ Se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1765.

Fusionskontrollen bidrog til den grønne omstilling

I 2023 var Kommissionen fortsat årvågen med hensyn til at håndhæve fusionskontrolreglerne på markeder, der er afgørende for den cirkulære økonomi og opfyldelsen af bæredygtighedsmålene. Kommissionen bestræbte sig på at beskytte konkurrencen mod øget markedsstyrke, afskærmning af risici og hindringer for markedsadgang. I den forbindelse tog Kommissionen konsekvent hensyn til bæredygtighedsaspekter af fusioner i sektorer som f.eks. vedvarende energi, genanvendelsesinfrastruktur, gas- og elinfrastruktur og e-mobilitetstjenester.

I februar 2023 godkendte Kommissionen Sikas erhvervelse af MBCC på visse betingelser⁹². Undersøgelsen fokuserede på transaktionens indvirkning på industriens bestræbelser på at reducere CO₂-emissionerne fra betonproduktion. De innovative kemiske tilsætningsstoffer, der produceres af parterne, kan navnlig bidrage til at minimere indholdet af kulstofintensive materialer – f.eks. cement – i betonblandinger. Transaktionen som oprindeligt anmeldt ville i væsentlig grad have begrænset konkurrencen på markederne for kemiske tilsætningsstoffer og betontilsætningsstoffer. For at imødekomme Kommissionens betænkeligheder tilbød Sika at afhænde MBCC's produktion af kemiske tilsætningsstoffer i EØS, Australien, Canada, New Zealand, Schweiz, Det Forenede Kongerige og USA. Derved blev de horisontale overlapninger mellem parterne på markederne for kemiske tilsætningsstoffer i EØS fjernet. Kommissionen fandt, at køberen af denne selvstændige virksomhed ville være i stand til at fungere som en levedygtig konkurrencefaktor på et varigt grundlag.

I oktober 2023 godkendte Kommissionen Hitachi Rails planlagte overtagelse af Thales' Ground Transportation Systems-virksomhed (GTS). Godkendelsen er betinget af, at Hitachi Rail fuldt ud overholder de tilsagn, som Hitachi Rail har afgivet, herunder salget af Hitachi Rails signalplatforme på hovedlinjerne i Frankrig og Tyskland i forbindelse med sammenkoblings-, overlay- og gensignalprojekter⁹³.

Statsstøttekontrollen bidrog til den grønne omstilling

I 2023 godkendte Kommissionen en række statsstøtteforanstaltninger, der har til formål at støtte EU's grønne omstilling, f.eks. vedvarende energi, industriel dekarbonisering og ren mobilitet.

Inden for rammerne af retningslinjerne for statsstøtte til klima, miljøbeskyttelse og energi⁹⁴ godkendte Kommissionen i januar og december 2023 to danske ordninger vedrørende støtte for udrulningen af teknologier til kulstofopsamling og -lagrings^{95, 96} med et samlet budget på 1,45 mia. EUR. Foranstaltningerne bidrager til opfyldelsen af Danmarks klimamål og den grønne pagt, navnlig 2050-målet om klimaneutralitet.

⁹² Sag M.10560 – Sika/MBCC.

⁹³ Sag M.10507 – Hitachi Rail / Ground Transportation systems business of Thales.

⁹⁴ Meddelelse fra Kommissionen – Retningslinjer for statsstøtte til klima, miljøbeskyttelse og energi (EUT C 80 af 18.2.2022, s. 1).

⁹⁵ Sag SA.102777 – Danmark – State aid scheme for Carbon Capture and Storage.

⁹⁶ Sag SA.108284 – Danmark – RRF – State aid scheme for Carbon Capture and Storage.

Inden for rammerne af retningslinjerne for statsstøtte til klima, miljøbeskyttelse og energi godkendte Kommissionen i februar 2023 en fransk foranstaltning på 2,08 mia. EUR vedrørende støtte til offshorevindenergiproduktion⁹⁷. Samme måned godkendte Kommissionen også en tysk ordning på 1,1 mia. EUR vedrørende støtte til jernbanetransportselskaber, der anvender eldrevne trækraftenheder, i forbindelse med stigninger i elpriserne⁹⁸. Foranstaltningen vil bidrage til at sikre, at jernbanesektoren forbliver konkurrencedygtig og samtidig bevarer de elektriske togs miljøpræstationer i overensstemmelse med målene i Kommissionens strategi for bæredygtig og intelligent mobilitet⁹⁹ og i den europæiske grønne pagt¹⁰⁰.

Kommissionen godkendte i maj 2023 to nederlandske ordninger med et samlet budget på ca. 1,47 mia. EUR, som har til formål at reducere kvælstofaflejringer i naturbeskyttelsesområder¹⁰¹.

Inden for rammerne af retningslinjerne for statsstøtte til klima, miljøbeskyttelse og energi godkendte Kommissionen i august 2023 en statsstøtteordning på 350 mio. EUR vedrørende etablering af højeffekttopladningsinfrastruktur til elektriske køretøjer langs de tyske motorveje¹⁰².

Inden for rammerne af retningslinjerne for statsstøtte til klima, miljøbeskyttelse og energi godkendte Kommissionen i december 2023 en italiensk ordning på 17,7 mia. EUR¹⁰³ vedrørende støtte til opførelse og drift af et centralt system til oplagring af elektricitet. Foranstaltningen vil blive gennemført over en tiårig periode og vil lette integrationen af vedvarende energikilder i det italienske elektricitetssystem og dermed bidrage til opfyldelsen af målene i den grønne pagt.

I henhold til både retningslinjerne for statsstøtte til klima, miljøbeskyttelse og energi og de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser godkendte Kommissionen i 2023 en række statsstøtteforanstaltninger med et samlet støttebeløb på ca. 9 mia. EUR i flere medlemsstater (Spanien, Polen, Belgien, Frankrig, Tyskland og Tjekkiet) med henblik på at dekarbonisere produktionsprocesserne for store industrielle drivhusgasudledere, primært i stålsektoren, men også i andre energiintensive sektorer¹⁰⁴.

⁹⁷ Sag SA.100269 – Frankrig – Parc éolien flottant en mer dans une zone au large du sud de la Bretagne.

⁹⁸ Sag SA.105120 – Tyskland – Electricity brake for rail – Temporary cost containment of electricity price increases – rail transport operators.

⁹⁹ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Strategi for bæredygtig og intelligent mobilitet — en europæisk transportsektor, der er klar til fremtiden (COM(2020) 789 final).

¹⁰⁰ Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Det Europæiske Råd, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Den europæiske grønne pagt (COM(2019) 640 final).

¹⁰¹ Sag SA.106555 – Nederlandene – National scheme for closure of livestock husbandry units aiming at reducing nitrogen emissions, og sag SA.106559 – Nederlandene – National cessation scheme on peak load livestock sites (LBV Plus).

¹⁰² Sag SA.105414, Tyskland – Aid scheme for High Power Charging infrastructure for electric vehicles along the motorways in Germany.

¹⁰³ Sag SA.104106 – Italien – Support for the development of a centralised electricity storage system in Italy.

¹⁰⁴ Sag SA.104904 – Spanien – ArcelorMittal Spain (Gijón), sag SA.105006 – Polen – RRF – Aid to LOTOS Green H2 Sp. z o.o., sag SA.104897 – Belgien – Project ArcelorMittal (Ghent), sag SA.104903 – Frankrig –

I 2023 godkendte Kommissionen otte nationale ordninger i henhold til afsnit 2.8 i de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser med et samlet støttebeløb på ca. 9 mia. EUR. Disse nationale ordninger har til formål i overensstemmelse med industriplanen for den grønne pagt at fremskynde investeringer i sektorer, der er strategiske for omstillingen til en nulemissionsøkonomi (herunder batterier, solpaneler, vindmøller, varmepumper, elektrolysatorer og udstyr til kulstofopsamling og -lagring) i Spanien (2,5 mia. EUR)¹⁰⁵, Ungarn (2,4 mia. EUR)¹⁰⁶, Tyskland (3 mia. EUR)¹⁰⁷, Slovakiet (1 mia. EUR)¹⁰⁸, Italien (100 mio. EUR)¹⁰⁹, Østrig (60 mio. EUR)¹¹⁰ og Belgien (50 mio. EUR)¹¹¹.

4.3. Konkurrencepolitikken bidrog til en økonomi, der tjener alle

EU-konkurrencepolitikens bidrag til innovation og retfærdighed i forbindelse med betalinger

I 2023 fortsatte Kommissionen sin overvågning af anvendelsen af forordningen om interbankgebyrer¹¹². En undersøgelse af den nye udvikling på kortbaserede betalingsmarkeder, der primært vedrørte anvendelsen af forordningen om interbankgebyrer, blev afsluttet i december 2023. Kommissionen offentliggjorde også et offentligt udbud med henblik på en undersøgelse af konkurrencen inden for onlinebetalingstjenester i juni 2023.

GD for Konkurrence bidrog også til Kommissionens arbejde med lovgivningsinitiativer, der indgår i "En økonomi, der tjener alle" og bragte dem i overensstemmelse med de konkurrencepolitiske principper. Dette arbejdsområde omfattede Kommissionens forslag om den digitale euro, adgang til finansielle data (åben finansiering) og betalinger (open banking: revision af det andet betalingstjenestedirektiv).

Håndhævelse af kartel- og monopolreglerne i sektoren for finansielle tjenesteydelser og forsikring

I 2023 fortsatte Kommissionen sin undersøgelse af Apples adfærd i forbindelse med mobilbetalingstjenester. I sin klagepunktsmeddelelse fra 2022¹¹³ fandt Kommissionen foreløbigt, at Apple begrænsede konkurrencen ved at misbruge sin dominerende stilling på markedet for mobile

ArcelorMittal France, sag SA.105244 – Tyskland – Aid to ThyssenKrupp for project tkH2Steel og sag SA.104686 – Tjekkiet – TCTF: *Modernisation Fund — ENERGETS-programmet*.

¹⁰⁵ Sag SA.107094, Spanien – RRF – TCTF – Integrated action line on the industrial value chain – Batteries, og sag SA.108653, Spanien – RRF – TCTF – Scheme for projects of equipment necessary for the transition towards a net-zero economy.

¹⁰⁶ Sag SA.107689, Ungarn -TCTF – Scheme for accelerated investments in sectors strategic for the transition towards a net-zero economy.

¹⁰⁷ Sag SA.108068, Tyskland -TCTF – Aid to support the transition to a net-zero economy.

¹⁰⁸ Sag SA.109989, Slovakiet -TCTF – State aid scheme for providing Extraordinary Investment Aid in sectors strategic for the transition to a net-zero economy.

¹⁰⁹ Sag SA.108953, Italien – TCTF – RRF – Investment aid scheme for the production of electrolyzers.

¹¹⁰ Sag SA.109170, Østrig – TCTF – Scheme for accelerated investments in sectors strategic for the transition towards a net-zero economy.

¹¹¹ Sag SA.109169, Belgien – RRF – TCTF: Decarbonisation of Walloon companies – Enhancing investments in value chains linked to the energy transition.

¹¹² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/751 af 29. april 2015 om interbankgebyrer for kortbaserede betalingstransaktioner (EUT L 123 af 19.5.2015, s. 1).

¹¹³ Sag AT.40452 – Mobile Payments, se: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_2764.

tegnebøger på iOS-enheder ved at begrænse adgangen til Near Field Communication (NFC)-funktionen på iPhones til betalinger i butikker, som derved blev forbeholdt Apple Pay.

I november 2023 pålagde Kommissionen medlemmerne af et kartel vedrørende handel med visse eurodenominerede obligationer en bøde¹¹⁴.

Inden for rejsesygeforsikringstjenester undersøgte Kommissionen Tjekkiet påståede overtrædelse af konkurrencelovgivningen. Lovgivning vedtaget af Tjekkiet, der giver en offentlig virksomhed eneret til at operere på det tjekkiske marked for rejsesygeforsikringsydelse for udlændinge, kan udgøre en overtrædelse af artikel 102 i TEUF sammenholdt med artikel 106 i TEUF. Den eneret, som staten indrømmede, udelukkede konkurrerende forsikringsudbydere. GD for Konkurrencens undersøgelse blev nøje koordineret med den sideløbende undersøgelse foretaget af GD for Finansiell Stabilitet, Finansielle Tjenesteydelser og Kapitalmarkedsunionen (GD FISMA). I juli 2023 sendte Kommissionen en åbningsskrivelse til Tjekkiet, hvori den fastslog, at den tjekkiske lovgivning var i strid med artikel 56 i TEUF og Solvens II-direktivet¹¹⁵. Efter Kommissionens indgriben ændrede Tjekkiet lovgivningen ved at ophæve den offentlige virksomheds eneret.

Inden for motorkøretøjsforsikring fortsatte Kommissionen efter vedtagelsen i 2022 af en kommissionsafgørelse om betingelserne for adgang til et datadelingssystem, der forvaltes af Insurance Ireland, med at overvåge Insurance Irelands overholdelse af de bindende tilsagn, som selskabet havde afgivet¹¹⁶. Som følge af tilsagnene fik nye virksomheder adgang til Insurance Ireland og til datadelingssystemet. Tilsagnene gælder frem til 2032.

Håndhævelse af fusionskontrollen i sektoren for finansielle tjenesteydelser

I 2023 gennemgik Kommissionen fusioner på en række markeder for finansielle tjenesteydelser, herunder bankvæsen, forsikring, betalingstjenester og andre specialiserede finansielle tjenesteydelser.

Den 25. maj 2023 godkendte Europa-Kommissionen ubetinget fusionen mellem Credit Suisse og UBS¹¹⁷. Kommissionen fandt, at fusionen ikke i væsentlig grad ville mindske konkurrencen på de markeder, hvor parternes aktiviteter overlapper inden for EU. På grund af de finansielle vanskeligheder, som Credit Suisse stod over for, besluttede Kommissionen at indrømme de fusionerende virksomheder en undtagelse fra standstill-forpligtelsen og gav UBS mulighed for at gennemføre visse foranstaltninger, herunder afslutning af transaktionen.

I 2023 fortsatte Kommissionen med at overvåge fusioner i sektoren for finansielle tjenesteydelser for at identificere transaktioner, der kan berettige henvisning til Kommissionen i henhold til artikel 22 i Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 (EU's fusionsforordning)¹¹⁸. I august 2023 accepterede

¹¹⁴ Sag AT.40512 – Euro-denominated bonds (EDB).

¹¹⁵ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/138/EF af 25. november 2009 om adgang til og udøvelse af forsikrings- og genforsikringsvirksomhed (Solvens II) (omarbejdning) (EUT L 335 af 17.12.2009, s. 1).

¹¹⁶ Sag AT.40511 – Insurance Ireland – Insurance claims database and conditions of access.

¹¹⁷ Sag M.11111 – UBS/Credit Suisse.

¹¹⁸ Rådets forordning (EF) nr. 139/2004 af 20. januar 2004 om kontrol med fusioner og virksomhedsovertagelser ("EF-fusionsforordningen") (EUT L 24 af 29.1.2004, s. 1).

Kommissionen anmodninger fra tre medlemsstater og et EFTA-land om at vurdere European Energy Exchange AG's planlagte erhvervelse af Nasdaqs europæiske elektricitetshandels- og -clearingsvirksomhed. Kommissionen fandt, at den planlagte fusion opfyldte kriterierne for henvisning i henhold til artikel 22 i EU's fusionsforordning. Transaktionen ville navnlig samle de eneste to leverandører af tjenesteydelser, der letter børshandelen med nordiske elkontrakter og den efterfølgende clearing heraf. Kommissionens undersøgelse er stadig i gang¹¹⁹.

Håndhævelse af statsstøtteregeleer i sektoren for finansielle tjenesteydelser

I november 2023 godkendte Kommissionen en ændring af de støtteforanstaltninger, der blev godkendt i 2022, vedrørende støtte til afviklingen af Getin Noble Bank, en af de ti største polske banker. Den ændrede støtteforanstaltning gjorde det lettere at sælge et broinstitut, der blev oprettet i afviklingsprocessen. Foranstaltningerne havde også til formål at maksimere inddrivelsesværdien for den polske afviklingsfond ved at udskille en portefølje af værdiforringede aktiver fra banken¹²⁰.

Kommissionen forlængede også visse eksisterende ordninger, hvorved medlemsstaterne kan yde støtte til omstrukturering af nødlidende banker eller deres velordnede udtræden. Med hensyn til Polen godkendte Kommissionen forlængelsen af både ordningen for likvidation af låne- og spareforeninger (gældende siden februar 2014)¹²¹ og ordningen for afvikling af andelsbanker og små forretningsbanker (gældende siden december 2016)¹²². Med hensyn til Irland godkendte Kommissionen to forlængelser af omstrukturingsordningen for låne- og spareforeninger (gældende siden oktober 2014)¹²³ og en forlængelse af ordningen for velordnet afvikling af låne- og spareforeninger (gældende siden december 2011)¹²⁴. Med hensyn til Danmark godkendte Kommissionen den anden genindførelse af afviklingsordningen for små banker¹²⁵.

I november 2023 godkendte Kommissionen genindførelsen af Hercules, en ordning vedrørende beskyttelse af aktiver i Grækenland¹²⁶. Den genindførte ordning vil være på plads indtil udgangen af 2024 og vil hjælpe bankerne med at securitisere og fjerne misligholdte lån fra deres balancer.

Den 21. september 2023 vedtog Kommissionen en ny afgørelse om de tidligere foranstaltninger under FITD (indskudsgarantiordningen) til støtte for Banca Tercas¹²⁷. Denne nye afgørelse fulgte

¹¹⁹ Sag M.11241 – *EEX/NASDAQ POWER*.

¹²⁰ Sag SA.109418, Polen – Amendment to the liquidation aid to Getin Noble S.A. in resolution (SA.100687).

¹²¹ Sag SA.108852 – *Polen – Thirteenth prolongation of the Credit Unions Orderly Liquidation Scheme*.

¹²² Sag SA.108989 – *Polen – Eighth prolongation of the resolution scheme for cooperative banks and small commercial banks and amendment of the offered commitments*.

¹²³ Sag SA.106983 – *Irland – 17th Prolongation of the Restructuring and Stabilisation Scheme for the Credit Union Sector*, og sag SA.109639 – *Irland – 18th Prolongation of the Restructuring and Stabilisation Scheme for the Credit Union Sector*.

¹²⁴ Sag SA.107306 – *Irland – 19th prolongation of the Credit Union Resolution Scheme 2023-2024*.

¹²⁵ Sag SA.106526 – *Danmark – Prolongation of the second re-introduction of the winding-up scheme for small banks*.

¹²⁶ Sag SA.109365 – *Grækenland – Re-introduction of the Hercules Scheme*.

¹²⁷ Sag SA.39451 – *Italien – Banca Tercas*.

efter Domstolens¹²⁸ annullering af Kommissionens afgørelse fra 2015¹²⁹. I sin nye afgørelse fastslog Kommissionen, at den støtte, som FITD ydede Banca Tercas, ikke kunne tilregnes Italien og derfor ikke udgjorde ulovlig statsstøtte.

Statsstøtte på forsikringsområdet

I februar 2023 godkendte Kommissionen en fransk statslig fond på 1,5 mia. EUR, der er oprettet for at beskytte rejsende, hvis rejsearrangørerne bliver insolvente¹³⁰. Fonden vil sikre, at forbrugerne er tilstrækkeligt beskyttet på trods af den utilstrækkelige forsikringsdækning, der undertiden tilbydes af private forsikringsudbydere, efter covid-19-pandemiens alvorlige indvirkning på turismesektoren.

Statsstøtte i form af offentlige garantier

I 2023 vedtog Kommissionen to afgørelser vedrørende Slovakiet¹³¹ og Danmark¹³² inden for rammerne af garantimeddelelsen¹³³. I afgørelserne godkendte Kommissionen metoder til fastsættelse af markedsbestemte garantipræmier. Disse præmier tjener som reference ved beregningen af statsstøtteelementet i de offentlige garantier.

5. Nye supplerende redskaber vedrørende det indre marked blev taget i brug

5.1. Forordningen om digitale markeder

Forordningen om digitale markeder¹³⁴ er en retsakt vedrørende det indre marked, som harmoniserer forpligtelserne for såkaldte gatekeepere i hele EU. Den har fundet fuld anvendelse siden maj 2023. Forordningen om digitale markeder har til formål at holde den digitale sektor åben og sætte en stopper for urimelig praksis fra virksomheder, der fungerer som "gatekeepere" i onlineplatformsøkonomien. En gatekeeper kan fungere som en egentlig privat regeludsteder, der skaber en gateway mellem erhvervsbrugere og slutbrugere, og som derved kan udvise urimelig adfærd og underminere den frie markedsadgang.

Når en digital onlineplatform når de tærskler og kriterier, der er fastsat i forordningen om digitale markeder, skal den anmeldes til Kommissionen med henblik på udpegelse som gatekeeper¹³⁵.

¹²⁸ Domstolens dom af 2. marts 2021 i sag C-425/19 P, Europa-Kommissionen mod Den Italienske Republik m.fl., EU:C:2021:154.

¹²⁹ Sag SA.39451 – Italien – Banca Tercas.

¹³⁰ SA.104022 – Frankrig – *State guarantee fund for travel operators*.

¹³¹ Sag SA.109147 – Slovakiet – *Calculation of aid elements in the provision of guarantees to SMEs*.

¹³² Sag SA.109413 – Danmark – *Prolongation and amendment of calculation method for Danish guarantee scheme (SA.60070)*.

¹³³ Kommissionens meddelelse om anvendelsen af traktatens artikel 87 og 88 på statsstøtte i form af garantier (EUT C 155 af 20.6.2008, s. 10).

¹³⁴ Europa-Parlamentet og Rådets forordning (EU) 2022/1925 af 14. september 2022 om åbne og fair markeder i den digitale sektor og om ændring af direktiv (EU) 2019/1937 og (EU) 2020/1828 (forordningen om digitale markeder) (EUT L 265 af 12.10.2022, s. 1).

¹³⁵ I henhold til forordningen om digitale markeder anses den digitale onlineplatform for at have en betydelig indvirkning på det indre marked, hvis følgende kumulative kriterier er opfyldt: 1) Den formodede gatekeeper skal have en årlig omsætning i EU på mindst 7,5 mia. EUR, have en gennemsnitlig markeds kapitalisering på

Virksomheder, der formelt er udpeget som gatekeepere, skal overholde en række forpligtelser, der er fastsat i forordningen¹³⁶. I april 2023 vedtog Kommissionen gennemførelsesbestemmelser, der fastsætter, hvordan visse procedurer omhandlet i forordningen om digitale markeder vil blive gennemført¹³⁷.

I september 2023 udpegede Kommissionen seks virksomheder som gatekeepere: *Alphabet*¹³⁸, *Amazon*¹³⁹, *Apple*¹⁴⁰, *ByteDance*¹⁴¹, *Meta*¹⁴² og *Microsoft*¹⁴³. I alt blev 22 centrale platformstjenester, som leveres af disse gatekeepere, udpeget¹⁴⁴. For tre centrale platformstjenester (Gmail, Outlook.com og Samsung Internet Browser) konkluderede Kommissionen, at Alphabet, Microsoft og Samsung – selv om de opfylder de kvantitative tærskler for at blive betragtet som gatekeepere i henhold til forordningen om digitale markeder – havde fremlagt tilstrækkeligt underbyggede argumenter for, at disse tjenester ikke kan betragtes som gateways for deres respektive centrale platformstjenester.

Sideløbende med disse udpegelser indledte Kommissionen i september 2023 fire markedsundersøgelser for yderligere at vurdere Microsofts og Apples bemærkninger om, at nogle af

mindst 75 mia. EUR og udbyde den samme centrale platformstjeneste i mindst tre medlemsstater. 2) Den formodede gatekeeper udbyder en platformstjeneste, som erhvervsbrugere anvender for at nå ud til slutbrugerne, og som har mindst 45 millioner månedlige aktive slutbrugere og mindst 10 000 årlige aktive erhvervsbrugere. 3) Den formodede gatekeeper skal have en grundfæstet og varig stilling på markedet gennem de seneste tre regnskabsår.

¹³⁶ Virksomheder, der er udpeget som gatekeepere i henhold til forordningen om digitale markeder, skal f.eks. give tredjeparter mulighed for at interagere med gatekeeperens egne tjenester i visse specifikke situationer, give deres erhvervsbrugere adgang til de data, de genererer, når de driver platformen, give annoncører på platformen de værktøjer og oplysninger, der er nødvendige for at kontrollere annoncer, der hostes af gatekeeperen, og give deres erhvervsbrugere mulighed for at fremsætte tilbud og indgå kontrakter med kunder uden for gatekeeperens platform. Udpegede gatekeepere må f.eks. ikke give deres egne produkter og tjenester end mere fremtrædende plads end lignende produkter og tjenester eller produkter, der tilbydes af tredjeparter, de må ikke forhindre forbrugerne i at følge links til virksomheder uden for platformene, de må ikke forhindre brugere i at afinstallere præinstalleret software eller apps, og de må ikke spore slutbrugere uden for den centrale platformstjeneste med henblik på målrettet reklame uden samtykke.

¹³⁷ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2023/814 af 14. april 2023 om nærmere bestemmelser for Kommissionens gennemførelse af visse procedurer i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/1925 (EUT L 102 af 17.4.2023, s. 6)

¹³⁸ Sag DMA.100011 – Alphabet – OIS Verticals, sag DMA.100002 – Alphabet – OIS AppStores, sag DMA.100004 – Alphabet – Online search engines, sag DMA.100005 – Alphabet – Video sharing, sag DMA.100006 – Alphabet – Number independent interpersonal communication services, sag DMA.100009 – Alphabet – Operating systems, sag DMA.100008 – Alphabet – Web browsers, og sag DMA.100010 – Alphabet – Online advertising services.

¹³⁹ Sag DMA.100018 – Amazon – Online intermediation services – marketplaces, og sag DMA.100016 – Amazon, Online advertising services.

¹⁴⁰ Sag DMA.100013 – Apple – Online intermediation services – app stores, sag DMA.100025 – Apple – operating systems, og sag DMA.100027 – Apple – web browsers.

¹⁴¹ Sag DMA.100040 – ByteDance – Online social networking services.

¹⁴² Sag DMA.100020 – Meta – Online Social networking services, sag DMA.100024 – Meta – Number independent interpersonal communication services, sag DMA.100035 – Meta – Online Advertising services, og sag DMA.100044 – Meta – Online intermediation services – Marketplace.

¹⁴³ Sag DMA.100017 – Microsoft – online social networking services, sag DMA.100023 – Microsoft – number-independent interpersonal communications services, og sag DMA.100026 – Microsoft – operating systems.

¹⁴⁴ Ikke-fortrolige udgaver af Kommissionens afgørelser offentliggøres på Kommissionens websted om digitale markeder, se: <https://digital-markets-act-cases.ec.europa.eu/gatekeepers>.

deres centrale platformstjenester ikke kan betragtes som gateways, selv om de opfyldte tærsklerne. For Microsoft er disse platforme Bing, Edge og Microsoft Advertising, og for Apple er det iMessage. Disse undersøgelser har til formål at fastslå, om Microsoft og Apple bør udpeges som gatekeepere i forbindelse med de pågældende tjenester. Disse undersøgelser har til formål at fastslå, om de pågældende tjenester bør udpeges som gatekeepere. Undersøgelserne forventes afsluttet senest i februar 2024. Kommissionen indledte endvidere en markedsundersøgelse for yderligere at vurdere, om Apple bør udpeges som gatekeeper i forhold til dets operativsystem iPadOS, selv om det ikke opfylder tærsklerne. Undersøgelserne forventes afsluttet senest i september 2024.

Efter deres udpegelse har gatekeeperne en frist indtil marts 2024 til at overholde den fuldstændige liste over "Do's og Don'ts" i forordningen om digitale markeder. Nogle af forpligtelserne begyndte imidlertid at finde anvendelse fra tidspunktet for udpegelsen, f.eks. forpligtelsen til at underrette Kommissionen om planlagte erhvervelser. Senest i marts 2024 skal gatekeeperne indsende detaljerede overholdelsesrapporter, der beskriver, hvordan de opfylder forpligtelserne i forordningen om digitale markeder. For at afhjælpe manglende overholdelse af forpligtelserne kan Kommissionen pålægge bøder på op til 10 % af virksomhedens omsætning på verdensplan. I tilfælde af systematisk manglende overholdelse kan sådanne virksomheder desuden pålægges højere bøder og forholdsmæssigt afpassede adfærdsmæssige eller strukturelle foranstaltninger.

I november 2023 anfægtede tre gatekeepere deres udpegelser i henhold til forordningen om digitale markeder. ByteDance appellerede Kommissionens afgørelse om udpegelse af ByteDance som gatekeeper i forbindelse med virksomhedens sociale onlinenetværkstjeneste TikTok til Retten¹⁴⁵. Virksomheden hævder, at TikTok-plattformen ikke fungerer som gateway, men snarere er en "challenger" i det digitale rum. ByteDance anmodede ligeledes Retten om foreløbige forholdsregler i december 2023. Apple appellerede Kommissionens afgørelse til Retten og gjorde gældende, at Kommissionen ikke burde have udpeget virksomhedens som gatekeeper i forbindelse med dens onlineformidlingstjeneste App Store¹⁴⁶. Apple appellerede også Kommissionens afgørelse om at indlede en markedsundersøgelse vedrørende Apples iMessage¹⁴⁷. Endelig appellerede Meta til Retten med henblik på at få præciseret sin udpegelse for så vidt angår Messenger og Marketplace¹⁴⁸.

Kommissionen (med GD COMP og GD CNECT i spidsen) er den centrale håndhæver af forordningen om digitale markeder, men arbejder tæt sammen med de nationale konkurrencemyndigheder inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk i overensstemmelse med artikel 37 og 38 i forordningen om digitale markeder. Reglerne i forordningen om digitale markeder berører ikke håndhævelsen af EU's konkurrenceregler og nationale konkurrenceregler vedrørende ensidig adfærd.

¹⁴⁵ Sag T-1077/23 – Bytedance mod Kommissionen.

¹⁴⁶ Sag T-1080/23 – Apple mod Kommissionen – Gatekeeper Designation and iMessage Classification.

¹⁴⁷ Sag T-1079/23 – Apple mod Kommissionen – iMessage Market Investigation.

¹⁴⁸ Sag T-1078/23 – Meta Platforms mod Kommissionen.

5.2. Forordningen om udenlandske subsidier

Forordningen om udenlandske subsidier, der fordrejer det indre marked¹⁴⁹, lukker et hul i lovgivningen og gør det muligt at sætte ind mod udenlandske subsidier, der fordrejer konkurrencen i det indre marked. Statsstøtte, der ydes af EU-medlemsstaterne, er underlagt EU's statsstøtteregler, men subsidier ydet af lande uden for EU til individuelle virksomheder, der er aktive i EU's indre marked, blev ikke undersøgt, inden forordningen om udenlandske subsidier trådte i kraft. Forordningen om udenlandske subsidier, som trådte i kraft i januar 2023, begyndte at finde anvendelse i juli 2023, og anmeldelsespligten¹⁵⁰ har været gældende siden oktober 2023. I juli 2023 vedtog Kommissionen gennemførelsesforordningen om forordningen om udenlandske subsidier¹⁵¹. Kommissionen kan nu undersøge og, hvor det er relevant, rette op på de konkurrencefordrejende virkninger, der forårsages af en sådan udenlandsk statsstøtte. Dette omfatter beføjelsen til at indlede undersøgelser på eget initiativ, hvis der er tegn på, at udenlandske subsidier fordrejer EU's indre marked.

En anmeldt fusion kan ikke afsluttes, og en undersøgt tilbudsgiver kan ikke få tildelt den offentlige kontrakt, så længe Kommissionens undersøgelse pågår. Hvis denne forpligtelse ikke overholdes, kan Kommissionen pålægge bøder på op til 10 % af virksomhedens årlige omsætning. Kommissionen kan også forbyde gennemførelsen af en subsidieret fusion eller tildelingen af en offentlig kontrakt til en subsidieret tilbudsgiver.

Efter at forordningen om udenlandske subsidier begyndte at finde anvendelse i juli 2023, modtog Kommissionen bemærkninger fra virksomheder vedrørende anvendelsen af forordningen. Siden anmeldelsespligten trådte i kraft den 12. oktober 2023, har GD for Konkurrence indledt forudgående drøftelser i 41 sager og modtaget 11 fusionsanmeldelser i henhold til forordningen om udenlandske subsidier¹⁵².

¹⁴⁹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2560 af 14. december 2022 om udenlandske subsidier, der fordrejer det indre marked (EUT L330 af 23.12.2022, s. 1).

¹⁵⁰ I henhold til forordningen om udenlandske subsidier skal fusioner anmeldes, hvis den virksomhed, der overtages, en af de fusionerende parter eller joint venture-selskabet er etableret i EU og har en omsætning i EU på mindst 500 mio. EUR, og hvis parterne i transaktionen tilsammen har modtaget udenlandske finansielle bidrag på mindst 50 mio. EUR i løbet af de seneste tre år. Offentlige udbudsprocedurer skal anmeldes til Kommissionen, hvis den anslåede kontraktværdi er på mindst 250 mio. EUR, og det pågældende tilbud omfatter samlede udenlandske finansielle bidrag på mindst 4 mio. EUR pr. tredjeland i løbet af de seneste tre år.

¹⁵¹ Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2023/1441 af 10. juli 2023 om nærmere bestemmelser for Kommissionens gennemførelse af procedurer i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2022/2560 om udenlandske subsidier, der fordrejer det indre marked (EUT L 177 af 12.7.2023, s. 1). Gennemførelsesforordningen dækker proceduremæssige aspekter og indeholder formularer til anmeldelse af fusioner, der involverer udenlandske finansielle bidrag, og til anmeldelse af udenlandske finansielle bidrag i offentlige udbudsprocedurer.

¹⁵² Hvad angår anvendelsen af forordningen om udenlandske subsidier i forbindelse med udenlandske finansielle bidrag til offentlige udbudsprocedurer, se: https://single-market-economy.ec.europa.eu/single-market/public-procurement/foreign-subsidies-regulation_en.

Forordningen om udenlandske subsidier

Kilde: Europa-Kommissionen.

6. Statsstøttepolitikens indvirkning på det indre markeds integritet og på EU's globale konkurrenceevne

- Den europæiske model er forankret i en stærk social markedsøkonomi, der skaber inklusiv økonomisk velstand baseret på bæredygtig vækst, fair konkurrence, åben handel og økonomisk sikkerhed. Det indre marked er kernen i EU's konkurrenceevne, og Kommissionen er fast besluttet på at sikre lige vilkår i det indre marked og globalt.
- På denne baggrund har statsstøttere reglerne gennemgået en dybdegående revisionsproces i dette mandat for at sikre, at de er egnede til den grønne og den digitale omstilling og bidrager til en konkurrencedygtig og modstandsdygtig EU-økonomi. Reglerne er blevet ajourført, hvor det er relevant, og giver medlemsstaterne effektive værktøjer til at imødekomme behovet for offentlige investeringer i forbindelse med centrale prioriteter som f.eks. miljøbeskyttelse og dekarbonisering, regional samhørighed, banebrydende innovation samt produktionskapacitet i strategiske sektorer, navnlig med henblik på omstillingen til en nulemissionsøkonomi. De senest tilgængelige data viser, at medlemsstaterne i 2022 udbetalte 112 mia. EUR i (ikke-kriserelateret) statsstøtte svarende til 0,7 % af EU's BNP.
- De hidtil usete kriser, der blev udløst af covid-19-pandemien og den russiske invasion af Ukraine, gjorde det nødvendigt for Kommissionen at udnytte den fulde fleksibilitet i statsstøtteværktøjskassen, navnlig via målrettede og midlertidige regler, for at sætte medlemsstaterne i stand til at begrænse krisens indvirkning på EU's økonomi, samtidig med at der indføres sikkerhedsforanstaltninger for at beskytte det indre marked.
- Dataene fra og analysen af den faktiske gennemførelse af de midlertidige covid-19-rammebestemmelser (som er fuldstændig udfaset) har vist, at den statsstøtte, som hver medlemsstat ydede, var betydeligt lavere end de godkendte beløb (ca. 30 %) og i vid udstrækning svarede til den økonomiske skade, som medlemsstaten led under krisen i form af tab af BNP.

- De senest tilgængelige data viser, at medlemsstaterne ydede 141 mia. EUR i krisebistand i 2022 og første halvår 2023 svarende til 0,6 % af EU's BNP i denne periode for at begrænse de økonomiske konsekvenser af den russiske invasion af Ukraine. De foreliggende data viser, at medlemsstaterne har ydet mindre end 20 % af de godkendte beløb. Der er forskelle i udgifterne mellem medlemsstaterne, hvilket sandsynligvis afspejler varierende finanspolitisk kapacitet, men de kan også delvis forklares med forskelle i energikrisens virkninger og økonomiernes størrelse.
- Endelig er punkt 86 i de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser et nyttigt supplement til værktøjskassen for at fremskynde omstillingen til en nulemissionsøkonomi og imødegå risikoen for, at nye investeringer i sektorer, der er strategiske for omstillingen til en nulemissionsøkonomi, omdirigeres til tredjelande som følge af subsidier. Denne bestemmelse tillader individuel støtte op til det tilskudsbeløb, som støttemodtageren kan modtage til en tilsvarende investering i et tredjeland uden for EØS, eller det beløb, der er nødvendigt for at tilskynde virksomheden til at placere investeringen i EØS ("finansieringskløften"), alt efter hvad der er lavest.
- Kommissionen arbejder konstant på at sikre, at statsstøttere reglerne fortsat er egnede til formålet, og på at overvåge gennemførelsen af støtteforanstaltninger med henblik på at muliggøre målrettet offentlig støtte til EU's prioriteter og konkurrenceevne på lang sigt samt midlertidige foranstaltninger til håndtering af kriser, samtidig med at urimelige konkurrencefordrejninger på det indre marked begrænses.

For at sikre et retfærdigt og velfungerende indre marked forbyder TEUF generelt medlemsstaterne at yde statsstøtte, der fordrejer eller truer med at fordreje konkurrencen. Statsstøttekontrollen sikrer, at virksomheder konkurrerer på grundlag af kvalifikationer og ikke på grundlag af størrelsen af den offentlige støtte. Derved undgår man støttekapløb, og man undgår at begunstige virksomheder fra medlemsstater med "dybere lommer". Samtidig kan statslige indgreb under visse omstændigheder være nødvendige for en velfungerende og retfærdig økonomi. TEUF giver derfor rig mulighed for, at der ydes statsstøtte til at støtte politiske mål, hvis det er nødvendigt, proportionalt og hensigtsmæssigt for at nå disse mål uden at fordreje konkurrencen i det indre marked unødigt. Ved at fokusere på lovlig og effektiv støtte og ved at undgå overkompensation maksimerer statsstøttekontrollen også udnyttelsen af de begrænsede offentlige ressourcer.

I oktober 2023 gentog Det Europæiske Råd sin opfordring til Kommissionen om at aflægge beretning til Rådet om den nuværende statsstøttepolitikens indvirkning på det indre markeds integritet og på EU's globale konkurrenceevne. Når virkningen af statsstøttepolitikken evalueres, er det afgørende, at der tages hensyn til den aktuelle dobbelte udfordring set fra et internt og eksternt perspektiv. Statsstøttekontrollen skal opfylde sit mandat for at undgå unødige konkurrencefordrejninger i det indre marked og samtidig give EU's økonomi mulighed for at forblive på forkant med innovation og føre an i den dobbelte omstilling i det nuværende udfordrende geopolitiske klima.

Kommissionen indsamler regelmæssigt og løbende data om medlemsstaternes gennemførelse af statsstøtteforanstaltninger for at overvåge deres virkning:

- For det første udarbejder Kommissionen en årlig "**resultattavle for statsstøtte**" på grundlag af data fra medlemsstaterne¹⁵³ om deres udgifter (dvs. udbetalte beløb) i forbindelse med godkendte støtteforanstaltninger, herunder en kvantificering af udgifternes støtteelement, dvs. den fordel, som støtten giver¹⁵⁴. De seneste data dækker 2022.
- For det andet har Kommissionen i lyset af de betydelige støttebeløb, der er udbetalt under de seneste kriser, dvs. i forbindelse med covid-19-pandemien og som reaktion på Ruslands aggression mod Ukraine, undtagelsesvis iværksat **periodiske undersøgelser for at indsamle rettidige oplysninger om den støtte, som medlemsstaterne faktisk har ydet** (dvs. beløb, som virksomhederne har modtaget en retlig ret til, men hvor udbetalingen muligvis sker over tid) under godkendte kriseforanstaltninger. Den seneste undersøgelse dækker 2022 indtil udgangen af juni 2023. Selv om medlemsstaterne i forbindelse med den årlige indberetning også skal give en kvantificering af støtteelementerne, rapporterer medlemsstaterne i deres svar på disse kriseundersøgelser om de nominelle støttebeløb, der ydes, for at forenkle dataindsamlingen og mindske den administrative byrde.

6.1 Samlet billede af statsstøtteudbetalingen af kriserelateret og ikkekriserelateret støtte i 2022

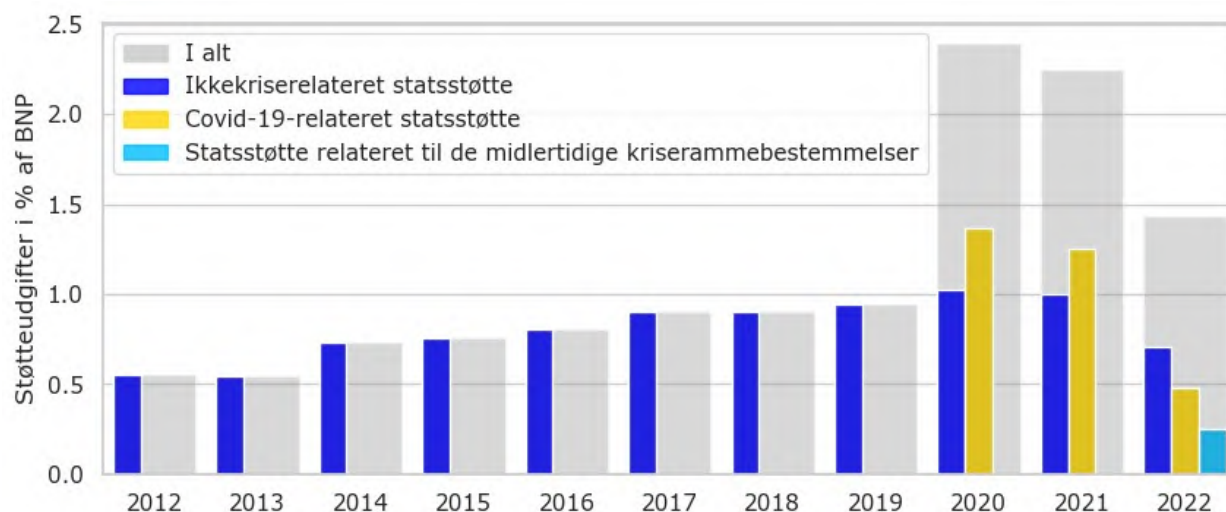
Ifølge medlemsstaternes seneste årsrapporter udbetalte de 27 medlemsstater i 2022 i alt 227,98 mia. EUR, svarende til 1,43 % af deres BNP i 2022, i statsstøtte til både ikkekriserelaterede og kriserelaterede foranstaltninger (sidstnævnte er hovedsagelig baseret på de midlertidige kriserammebestemmelser som reaktion på Ruslands aggression mod Ukraine).

De samlede udgifter er reduceret betydeligt i forhold til det foregående år (en reduktion på ca. 35 % justeret for inflation). For det første skyldtes reduktionen hovedsagelig et fald i de samlede udgifter til covid-19-foranstaltninger i lyset af udfasningen af de midlertidige covid-19-rammebestemmelser ved udgangen af juni 2022. Reduktionen af covid-19-foranstaltningerne beløb sig til 76,66 mia. EUR (ca. -60 % sammenlignet med det foregående år justeret for inflation), hvilket svarer til 0,48 % af EU27's BNP. For det andet faldt støtten til ikkekriserelaterede mål også betydeligt med ca. 28 % fra ca. 155,55 mia. EUR (i faste priser) i 2021 til 112 mia. EUR i 2022 (se nedenfor).

¹⁵³ Oplysningerne er baseret på medlemsstaternes årlige rapportering i henhold til artikel 6, stk. 1, i Kommissionens forordning (EF) nr. 794/2004. Medlemsstaterne er fortsat ansvarlige for dataenes nøjagtighed.

¹⁵⁴ Støtteelementet afhænger af støttens form. For tilskud svarer den fordel, der overføres til modtageren, normalt til budgetudgifterne. For andre støtteinstrumenter kan fordelene for støttemodtageren og omkostningerne for det offentlige være forskellige. I forbindelse med garantier undgår støttemodtageren f.eks. den risiko, der er forbundet med garantien, fordi den bæres af staten. Staten bør normalt få udbetalt en rimelig præmie for at bære risikoen. Hvis staten helt eller delvis giver afkald på en sådan præmie, udgør dette støtteelementet.

Tabel 1: Samlede statsstøtteudgifter, støtteelementer i procent af BNP, fordeling på covid-19-relateret statsstøtte, statsstøtte under de midlertidige kriserammebestemmelser og ikkekriserelaterede statsstøtteforanstaltninger

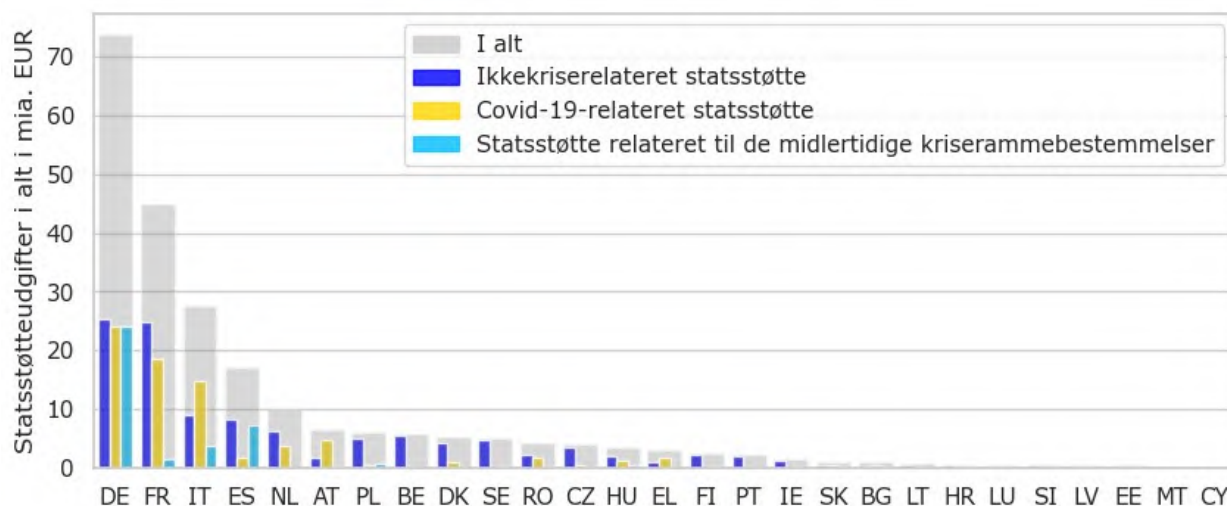
Når man ser på fordelingen af statsstøtteudgifter (kriserelaterede og ikkekriserelaterede) på medlemsstatsniveau som en andel af det nationale BNP, er der relativt set en betydelig spredning af udgifterne på tværs af medlemsstaterne, selv om de er faldet betydeligt i forhold til 2021. De medlemsstater, der brugte mest, brugte omkring 1,8-2,1 % af deres nationale BNP (Ungarn og Tyskland), mens de medlemsstater, der brugte mindst, brugte ca. 0,3 %-0,6 % af deres nationale BNP (Irland, Cypern og Luxembourg).

Selv om der er betydelige forskelle mellem de støttebeløb, der udbetales af medlemsstaterne (hvor store medlemsstater udbetaler de højeste støttebeløb i absolutte tal, hvilket ikke er overraskende), viser dataene generelt, at billedet er mere nuanceret, når man ser på de relative statsstøtteudgifter i forhold til BNP.

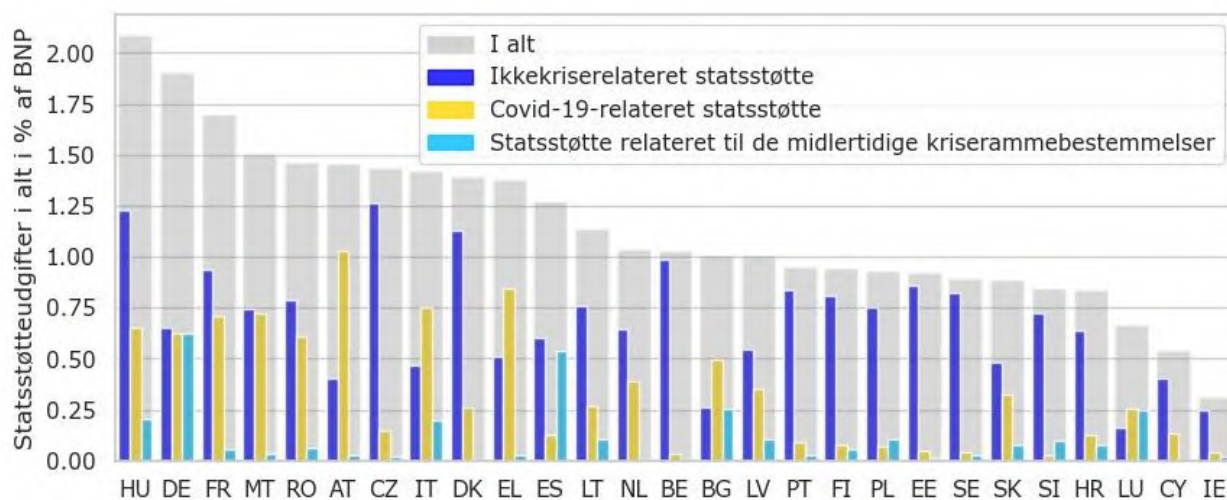
En betydelig del af udgifterne i Tyskland i 2022 vedrører desuden krisestøtte til en ad hoc-situation vedrørende to systemiske energiforsyningsselskaber, der krævede offentlig støtte efter afbrydelsen af gasleverancerne som følge af Ruslands krig i Ukraine (se nedenfor).

Det skal også bemærkes, at medlemsstaterne kan have ydet betydelig støtte til deres økonomier og husholdninger gennem andre foranstaltninger end statsstøtteforanstaltninger. Det betyder, at den samlede støtte til økonomier og husholdninger adskiller sig fra de data, der er udledt af medlemsstaters årsrapporter, som er nævnt ovenfor, og som udelukkende henviser til udbetalinger under foranstaltninger, der kan betragtes som statsstøtte.

Tabel 2: Samlede statsstøtteudgifter efter medlemsstat i 2022, støtteelementer i mia. EUR, fordeling på covid-19-relateret statsstøtte, statsstøtte under de midlertidige kriserammebestemmelser og ikkekriserelaterede statsstøtteforanstaltninger

Tabel 3: Samlede statsstøtteudgifter efter medlemsstat som % af nationalt 2022-BNP, fordeling på covid-19-relateret statsstøtte, statsstøtte under de midlertidige kriserammebestemmelser og andre ikkekriserelaterede statsstøtteforanstaltninger

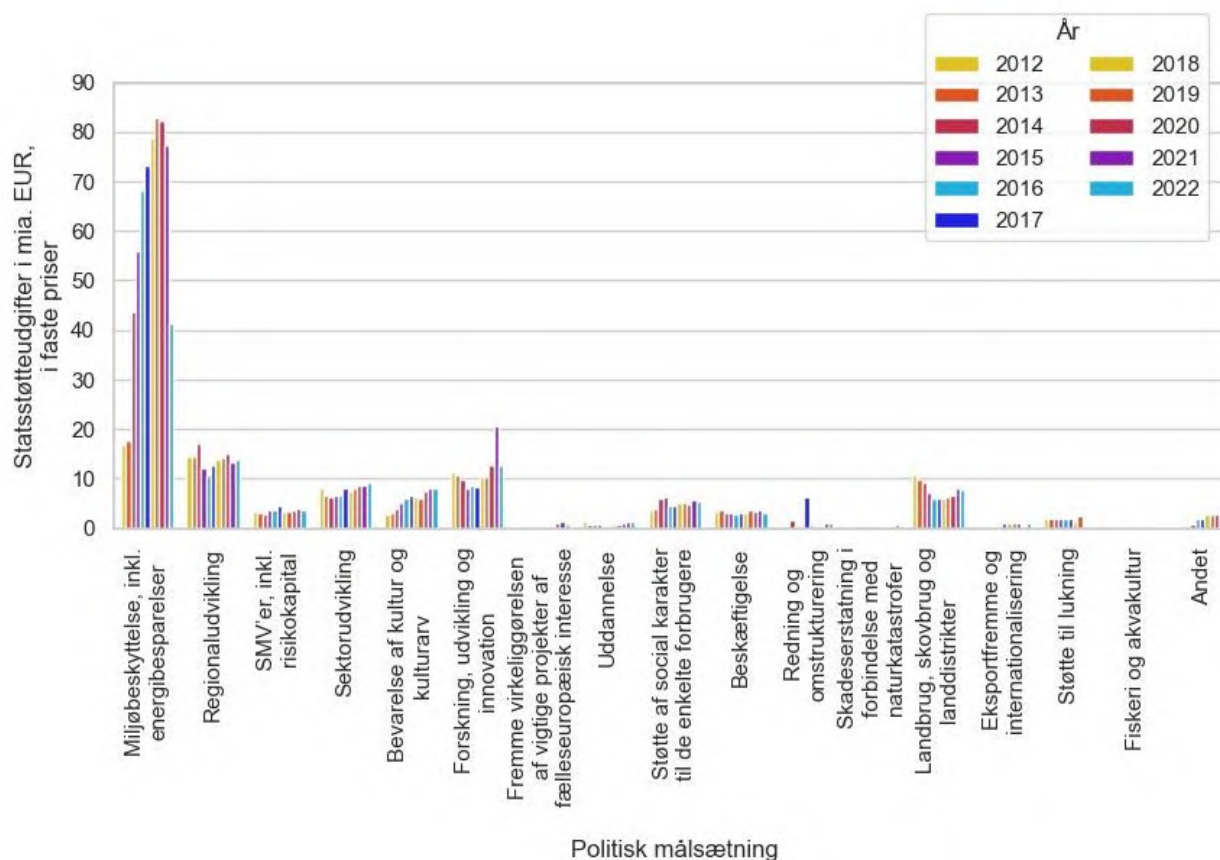

Med hensyn til **ikkekriserelateret støtte i 2022** faldt det beløb, der blev udbetalt af medlemsstaterne, nominelt i 20 medlemsstater i forhold til 2021. Faldet var særlig markant i Tyskland (-59 % nominelt justeret for inflation), Kroatien (-52 %) og Malta (-50 %) samt Bulgarien, Letland, Luxembourg og Ungarn, hvor faldet var på ca. 40 %. Der blev også konstateret en betydelig reduktion på mere end 20 % i Polen og Litauen (begge ca. -28 %) og Estland (-22 %). Den ikkekriserelaterede støtte faldt også i Finland (-18 %), Slovenien (-17 %), Tjekkiet (-14 %), Nederlandene og Østrig (-12 % i begge lande), Frankrig og Cypern (-11 %), Irland (-9 %) samt Belgien og Italien (-6 %).

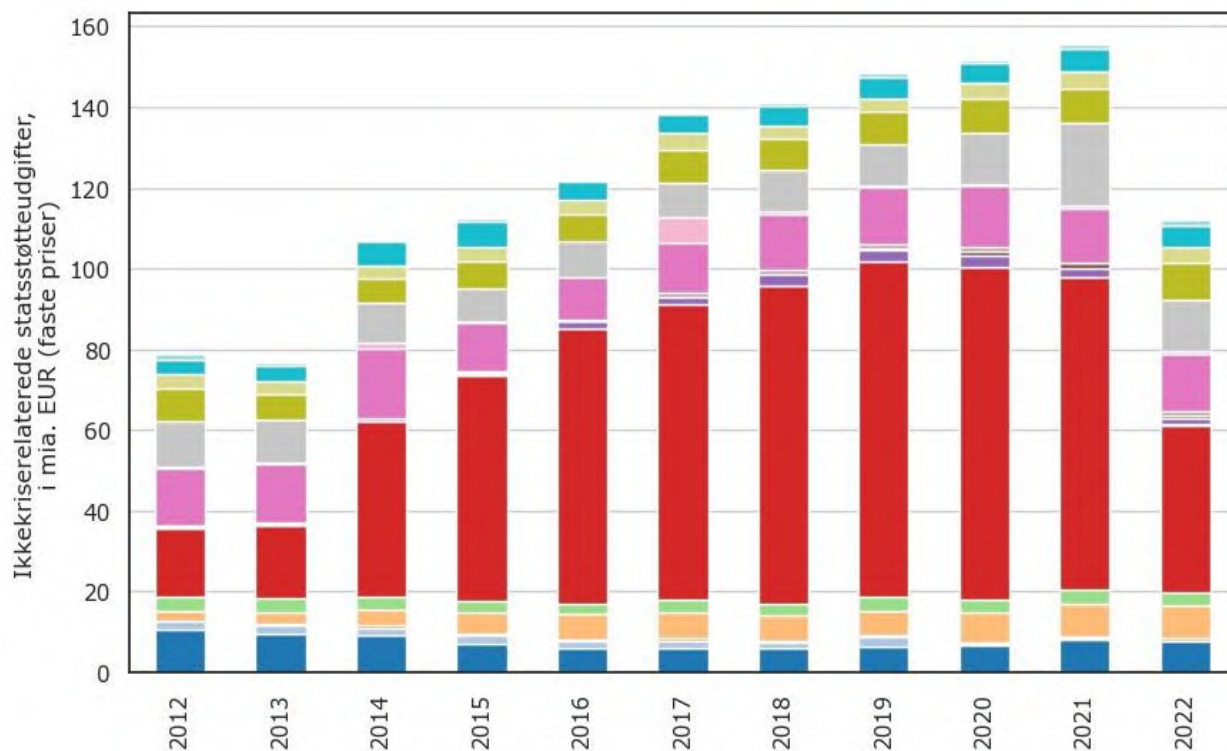
Omvendt steg den ikkekriserelaterede støtte betydeligt i Portugal (+66 % i nominelle tal justeret for inflation), Danmark (+44 %) og Spanien (+30 %). I Slovakiet steg den ikkekriserelaterede støtte med 14 % i forhold til 2021, og i Grækenland steg den med 4 %. Rumænien og Sverige indberettede begge det samme støtteniveau for ikkekriserelateret støtte i 2021 og 2022.

Samlet set er faldet i den ikkekriserelaterede statsstøtte hovedsagelig drevet af en reduktion af støtten til miljøbeskyttelse, herunder til energibesparelser, fra ca. 77,3 mia. EUR i 2021 til 41,5 mia. EUR i 2022. Der er behov for yderligere analyse, men reduktionen kan delvis forklares med alternativerne i de midlertidige kriserammebestemmelser, der blev indført i marts 2022, og de efterfølgende ændringer, der gjorde det muligt for medlemsstaterne at yde støtte til at fremskynde udbredelsen af vedvarende energi og til dekarbonisering af industrielle processer. Dataene (se tabel 4) viser ikke desto mindre, at den støtte, der er udbetalt til miljøbeskyttelse, fortsat er langt den største kategori af ikkekriserelateret statsstøtte og stadig er mellem fire gange og dobbelt så høj selv i krisetider sammenlignet med situationen for ti år siden (i faste priser justeret for inflation).

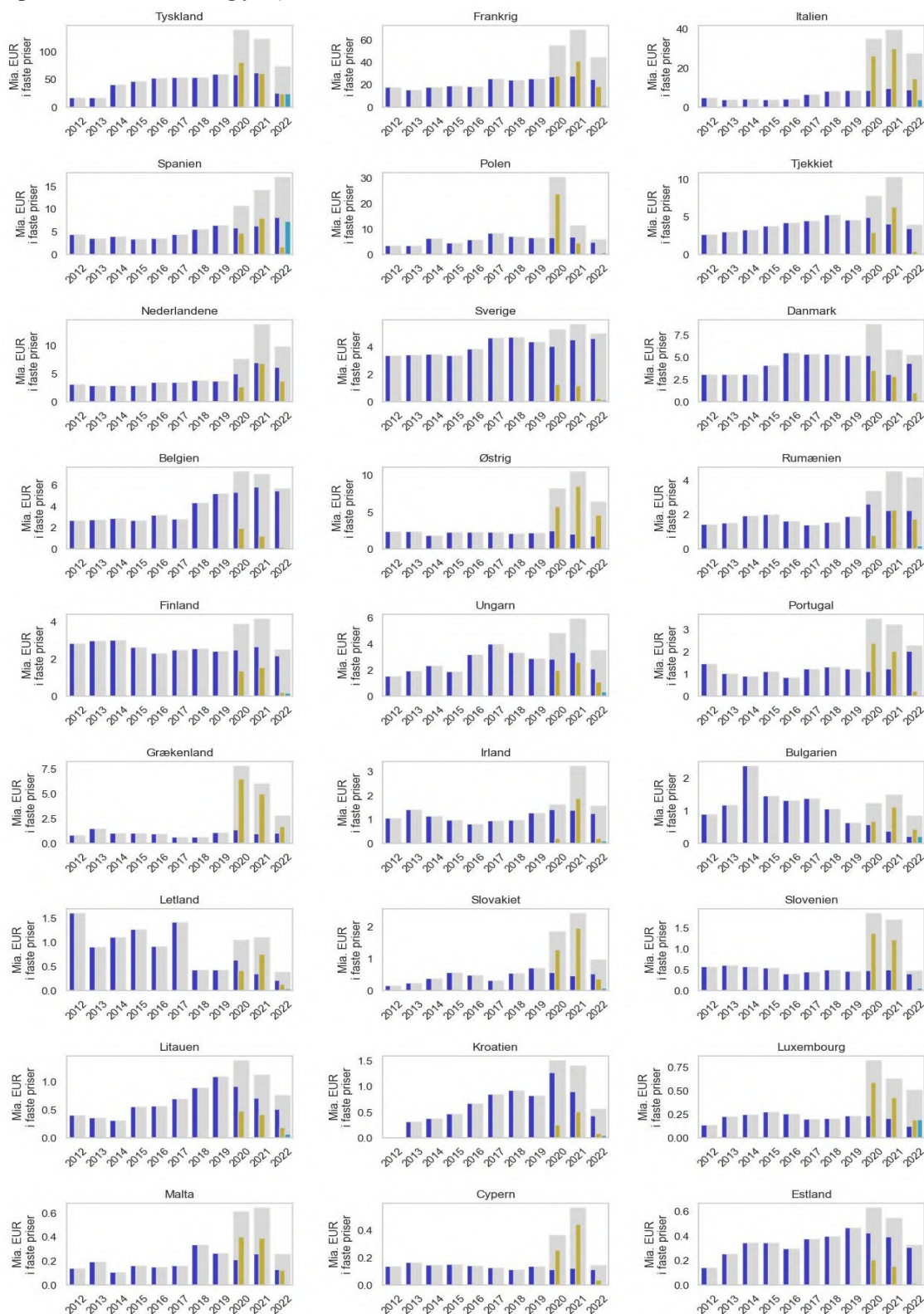
Tabel 4: Statsstøtteudgifter, ekskl. krisestøtte mellem 2012 og 2022, støtteelementer i mia. EUR i faste priser, fordeling efter formål

Tabel 5: Udgifter til ikkekriserelateret statsstøtte opdelt efter formål

Tabel 6: Samlede statsstøtteudgifter pr. medlemsstat i nominelle beløb (mia. EUR i faste priser), fordeling på covid-19-relateret statsstøtte, statsstøtte under de midlertidige kriserammebestemmelser og andre ikkekriserelaterede statsstøtteforanstaltninger, 2012-2022 (medlemsstaternes rækkefølge er baseret på de kumulative udgifter)

6.2 Afgørende, men forsigtig brug af statsstøtte i krisetider

På grund af de mange kriser i de seneste år er mulighederne i TEUF for at tillade statsstøtte i forbindelse med "usædvanlige begivenheder" eller for at "afhjælpe en alvorlig forstyrrelse i en medlemsstats økonomi" blevet anvendt i vid udstrækning. Disse bestemmelser har f.eks. gjort det muligt for Kommissionen at godkende statsstøtteforanstaltninger til at håndtere konsekvenserne af covid-19-pandemien for økonomien og for nylig af energikrisen som følge af Ruslands aggression mod Ukraine (under de midlertidige kriserammebestemmelser og efterfølgende de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser – "de midlertidige kriserammebestemmelser").

For at få et overblik over den støtte, der er ydet under de **midlertidige covid-19-rammebestemmelser**, gennemførte Kommissionen undersøgelser for perioden mellem marts 2020, hvor rammebestemmelserne trådte i kraft, og udgangen af 2021. Ifølge den indsamlede dokumentation vedrørende den faktiske gennemførelse af rammebestemmelserne svarede den statsstøtte, der blev ydet af hver enkelt medlemsstat (940 mia. EUR svarende til ca. 30 % af de godkendte beløb, dvs. 3,1 bio. EUR), til den økonomiske skade, som medlemsstaten led under krisen i form af tab af BNP¹⁵⁵. Dette var beroligende i lyset af betænkelighederne med hensyn til lige konkurrencevilkår på tværs af medlemsstaterne på grund af en betydelig spredning mellem medlemsstaterne. De midlertidige covid-19-rammebestemmelser er nu fuldstændig udfaset.

For at få et overblik over den støtte, der er ydet under **de midlertidige kriserammebestemmelser og de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser eller i overensstemmelse med deres principper**, gennemførte Kommissionen ligeledes undersøgelser for perioden mellem marts 2022, hvor de midlertidige kriserammebestemmelser trådte i kraft, og juni 2023 (der foreligger ikke tilstrækkelige data for andet halvår 2023). I denne periode godkendte Kommissionen næsten 730 mia. EUR i statsstøtte under de midlertidige kriserammebestemmelser og de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser eller i overensstemmelse med de samme principper. Det input, der er indsamlet fra medlemsstaterne i undersøgelserne, viser, at der faktisk blev ydet 141 mia. EUR til virksomheder, hvilket kun udgør 19,3 % af den godkendte støtte og svarer til 0,6 % af EU's BNP i 2022 og første halvår 2023¹⁵⁶. Det skal bemærkes, at medlemsstaterne formelt kan yde det fulde støttebeløb på et givet tidspunkt inden for et år og alligevel kan stille det til rådighed for støttemodtagerne over flere år (således at beløbene måske ikke er blevet (fuldt ud) udbetalt i 2022 eller første halvår 2023).

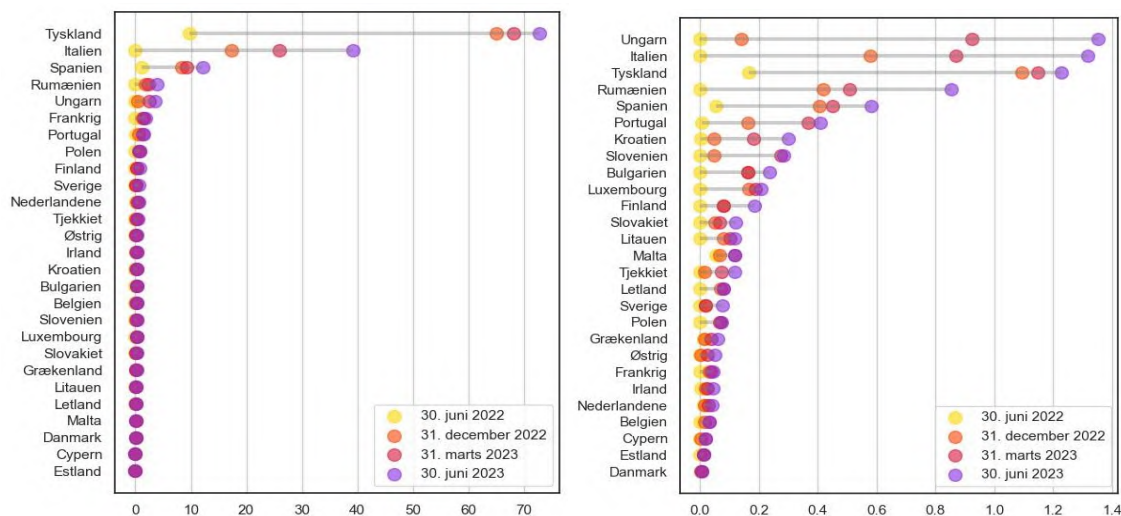
I den pågældende periode ydede Tyskland 72,8 mia. EUR, dvs. 52 % af de 141 mia. EUR, efterfulgt af Italien, som ydede 39,2 mia. EUR, og Spanien med 12,1 mia. EUR. I absolutte tal har de tre lande med de største udgifter ydet 88 % af den samlede støtte. I relative tal havde Ungarn de største udgifter, idet det ydede et beløb svarende til 1,35 % af landets BNP i 2022 og første halvår 2023.

¹⁵⁵ Notat fra GD COMP "Looking back at the State aid COVID Temporary Framework: the take-up of measures in the EU", oktober 2022, som findes [her](#).

¹⁵⁶ De oplysninger, som medlemsstaterne har stillet til rådighed for Kommissionen, er foreløbige, og dataene kan korrigeres af medlemsstaterne.

Italien havde de næsthøjeste udgifter i relative tal (1,32 % af BNP) efterfulgt af Tyskland (1,23 % af BNP) og Rumænien (0,85 % af BNP).

Tabel 7: Statsstøtte ydet i nominelle beløb indtil juni 2023 under de midlertidige rammebestemmelser eller baseret på deres principper i absolutte beløb (venstre diagram) og i procent af det nationale BNP (højre diagram)

Samlet statsstøtte ydet under de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser eller baseret på deres principper, i mia. EUR (absolutte beløb)

Samlet statsstøtte ydet under de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser eller baseret på deres principper, i % af BNP for 2022+halvdelen af 2023

Hvis man ser nærmere på den støtte, som Tyskland har ydet, blev 85 % af det samlede beløb ydet til to støttemodtagere: Den dækker rekapitaliseringen af Uniper SE (33 mia. EUR) og SEFE GmbH (6,5 mia. EUR) og lån og subsidierede lån, der er stillet til rådighed for disse to virksomheder under en tysk paraplyordning (kreditlinjer på henholdsvis 16 mia. EUR og 7 mia. EUR¹⁵⁷, som måske ikke er blevet udnyttet). Disse indgreb var nødvendige for at undgå, at disse to systemiske energiforsyningsselskaber, der havde udestående langfristede kontrakter, som de ikke længere kunne opfylde efter Ruslands drastiske reduktion af gasforsyningerne til Tyskland, brød sammen. I betragtning af deres systemiske position på markedet ville deres sammenbrud have haft alvorlige konsekvenser for deres kunder og mere generelt på det tyske og det europæiske energimarked.

Disse undersøgelser bør læses med yderligere overvejelser i baghovedet. De henviser udelukkende til foranstaltninger, der betragtes som statsstøtte, og som er blevet anmeldt til og godkendt af Kommissionen. De repræsenterer desuden det nominelle beløb for statsstøtte, der ydes ved hjælp af forskellige instrumenter (f.eks. direkte tilskud, egenkapital, lån og garantier), som har forskellige

¹⁵⁷ Kreditlinjernes størrelse blev reduceret på grund af forbedrede markedsvilkår.

konkurrencefordrejende virkninger. Når man ser på den støtte, der ydes gennem forskellige instrumenter, bør der tages hensyn til støtteelementer, da de repræsenterer den faktiske fordel, som virksomheden indrømmes, og kan udgøre en bedre målestok for en rimelig sammenligning af støtte ydet gennem tilbagebetalingspligtige og ikketilbagebetalingspligtige instrumenter. Dette skyldes, at ikketilbagebetalingspligtige instrumenter, f.eks. tilskud, generelt er mere konkurrenceforvridende end tilbagebetalingspligtige instrumenter som f.eks. garantier eller lån på lempelige vilkår.

Støtteelementet kan vurderes på forskellige måder afhængigt af instrumenttypen: For ikketilbagebetalingspligtige instrumenter svarer den fordel, der videregives til støttemodtageren, normalt til det nominelle beløb, som er selve budgetudgifterne. For tilbagebetalingspligtige instrumenter kan fordelene for virksomheden og omkostningerne for det offentlige være forskellige. Støtteelementet og budgetudgifterne er generelt (meget) lavere end det nominelle beløb. For støtteinstrumenter, f.eks. lån eller garantier, er fordelene for virksomheden og omkostningerne for det offentlige henholdsvis den lavere rentesats og det reducerede garantigebyr, som virksomheden faktisk har betalt i forhold til det, der ville være blevet betalt til markedsværdien.

I denne forbindelse har Tyskland i betragtning af de skønnede støtteelementer ydet ca. 0,9 % af sit BNP i 2022 og første halvår 2023, hovedsagelig i form af egenkapitalinterventioner, igen navnlig til rekapitalisering af de systemiske energiforsyningsselskaber Uniper og SEFE (55 % af den samlede ydede støtte). Ungarn (ca. 0,68 % af landets BNP), Spanien (0,45 %) og Portugal (0,41 %) havde de næsthøjeste udgifter til statsstøtte. Med hensyn til støtteelementer ydede Italien og Rumænien en mindre andel af deres respektive BNP. Det afspejler den store brug af tilbagebetalingspligtige instrumenter, hovedsagelig garantier.

Medlemsstaterne har også gennemført horisontale finanspolitiske foranstaltninger for at afbøde virkningerne af høje energipriser for husholdninger og virksomheder. Der er hovedsagelig tale om foranstaltninger, der ikke kan betragtes som statsstøtte. Baseret på skønnene i Kommissionens økonomiske efterårsprognose¹⁵⁸ beløb nettobudgetomkostningerne ved sådanne energiforanstaltninger¹⁵⁹ sig i 2023 til ca. 165 mia. EUR, hvilket svarer til 0,97 % af EU27's BNP. Der er tale om et fald fra 195 mia. EUR og 1,2 % af EU27's BNP i 2022.

I absolutte tal havde de foranstaltninger, som Tyskland, Frankrig og Italien gennemførte, de højeste nettobudgetomkostninger i 2023 på henholdsvis 59,4 mia. EUR, 22,8 mia. EUR og 21,4 mia. EUR,

¹⁵⁸ Europa-Kommissionens Generaldirektorat for Økonomiske og Finansielle Anliggender (2023), European Economic Forecast, Autumn 2023. Findes på: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/4139ef72-9eb3-4fad-a116-ee87979f4d35_en?filename=ip258_en.pdf. De budgetmæssige virkninger afspejler de foranstaltninger, der er truffet eller bebudet inden udgangen af oktober 2023. For Slovakiets vedkommende er skønnene blevet ajourført efter forelæggelsen af udkastet til budgetplan for 2024 den 12.12.2023.

¹⁵⁹ I dette skøn defineres "energiforanstaltninger" som: 1) foranstaltninger, der har en direkte indvirkning på marginalomkostningerne ved energiforbrug for husholdninger og/eller virksomheder ("prismål"), 2a) foranstaltninger, der yder midlertidig indkomststøtte til husholdninger, 2b) foranstaltninger, der yder kompensation til virksomheder (bortset fra prisforanstaltninger) (begge "indkomstforanstaltninger"), og 3) indtægter fra (nye skatter eller afgifter på) energiselskabers ekstraordinære gevinster.

hvilket tilsammen svarer til 63 % af alle energifinanspolitiske foranstaltninger i EU (henholdsvis ca. 36 %, 14 % og 13 % af EU's samlede udgifter til energifinanspolitiske foranstaltninger). Disse efterfølges af Spanien med 13,5 mia. EUR (8 % af det samlede beløb) og Nederlandene med 10,6 mia. EUR (6 % af det samlede beløb). I alle andre medlemsstater lå nettobudgetomkostningerne på mellem 3 % (Polen) og 0,01 % (Grækenland) af EU's samlede udgifter til finanspolitiske foranstaltninger på energiområdet.

Relativt set i forhold til deres BNP i 2023 havde de foranstaltninger, som Slovakiet, Kroatien og Malta gennemførte, de højeste nettobudgetomkostninger (henholdsvis 1,89 %, 1,77 % og 1,6 %). De efterfølges af Østrig (1,56 %) og Tyskland (1,45 %). Ungarn (1,34 %), Portugal (1,25 %), Tjekkiet (1,18 %), Italien (1,04 %) og Nederlandene (1,03 %) havde budgetomkostninger over EU27-gennemsnittet (0,97 %).

Fra et makroøkonomisk perspektiv har de seneste år været præget af flere komplekse og dynamiske faktorer. Covid-19-pandemien aftog gradvist, og restriktionerne blev ophævet. Samtidig eskalerede den russiske aggression i Ukraine, og den efterfølgende krise og risikoen for eskalering i Mellemøsten øgede de geopolitiske spændinger. Disse begivenheder har haft betydelige konsekvenser for de økonomiske forhold i EU og medlemsstaterne. Ifølge Kommissionens økonomiske vinterprognose 2024¹⁶⁰ har væksten i både EU og euroområdet været mere beskeden end forventet (0,5 % i 2023, et lille fald i forhold til de 0,6 %, der forventedes i den foregående efterårsprognose). På EU-plan skyldes sidste års beskeden vækst hovedsagelig dynamikken i det økonomiske opsving efter pandemien i de foregående to år, mens faldet i den samlede inflation i 2023 har været hurtigere end forventet og hovedsagelig drevet af faldende energipriser.

Disse faktorer og den respektive eksponering af en medlemsstats økonomi har haft betydelige konsekvenser for de økonomiske resultater og også for gennemførelsen og evalueringen af de statsstøtteforanstaltninger, der er vedtaget som reaktion herpå. Blandt de medlemsstater, der ydede de største støttebeløb i relative tal eller med hensyn til skønnede støtteelementer, blev den tyske og ungarske økonomi en smule svækket i 2023 (med henholdsvis 0,3 % og 0,8 %), mens Spanien oplevede en vækst over gennemsnittet (2,5 %). Blandt de medlemsstater, der har ydet det mindste støttebeløb i relative tal eller skønnede støtteelementer, havde Danmark en gennemsnitlig vækst (0,5 %), og Cypern en vækst over gennemsnittet (2,4 %), mens Estlands økonomi faldt med 3,5 %. Dette viser, at det ikke er muligt at drage foreløbige konklusioner om statsstøttens indvirkning som sådan på BNP-væksten, da denne virkning kombineres med virkningerne af flere andre faktorer i betragtning af situationens forskelligartethed og usikkerhed i de enkelte medlemsstater.

Ovenstående analyse og de fremlagte data illustrerer betydningen af at vurdere virkningerne af krisestøtten ud over de "overordnede tal", men også manglen på data på nuværende tidspunkt til vurdering af korrelationer eller årsagssammenhæng. Medlemsstaterne kan have haft forskellige grader af energifølsomhed over for krigen i Ukraine, forskelligt strukturerede økonomier – navnlig

¹⁶⁰ European Economic Forecast, Winter 2024, Institutional Paper 268, februar 2024.

med hensyn til størrelse eller betydning af tunge eller energiintensive industrier – og/eller forskelligt strukturerede energisektorer. Der kan desuden være stor forskel på medlemsstaternes evne til at støtte virksomheder. Selv om statsstøtten godkendes med forbehold for specifikke garantier for at sikre, at den er nødvendig, proportional og ikke fordrejer konkurrencen urimeligt, bør de midlertidige regler udfases, så snart markedsvilkårene tillader det. Det er grunden til, at de resterende kriseafsnit i de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser udløber i juni 2024.

6.3 Forfølgelse af den digitale og grønne omstilling og andre EU-prioriteter

Selv om staten kan spille en vigtig rolle med hensyn til at skabe de rette betingelser i økonomien til at sikre konkurrenceevnen, indebærer mange statslige foranstaltninger i denne henseende ikke altid statsstøtte som omhandlet i artikel 107, stk. 1, i TEUF, og statsstøtteforanstaltninger er normalt ikke i sig selv tilstrækkelige i denne henseende.

Når det er sagt, giver statsstøttereglerne medlemsstaterne mange muligheder for at opfylde politiske mål, der støtter en velfungerende og retfærdig økonomi, og for at afhjælpe markedssvigt. I den forbindelse har revisionen af statsstøttereglerne søgt at sikre, at de er egnede til formålet, og den bringer dem i overensstemmelse med EU's grønne, digitale og resiliensmæssige mål.

Ved udgangen af 2023 afsluttede Kommissionen revisionen af næsten alle vigtige retningslinjer for statsstøtte. De reviderede retningslinjer præciserer, hvordan medlemsstaterne kan støtte deres økonomier, navnlig med henblik på at investere i grønne og digitale teknologier, uden at fordreje konkurrencen på det indre marked unødigt og samtidig bidrage til den globale konkurrenceevne¹⁶¹.

- For at støtte den **grønne omstilling** gør retningslinjerne for statsstøtte til klima, energi og miljøbeskyttelse og retningslinjerne for statsstøtte til EU ETS det lettere at yde støtte til en grøn økonomi i overensstemmelse med EU's grønne pagt, samtidig med at de bidrager til at sikre EU-økonomiens konkurrenceevne. De gør det muligt for medlemsstaterne at støtte udrulningen af produktion af vedvarende energi, dekarbonisere industriproduktionen og støtte energiintensive brugere, der er udsat for international konkurrence.
- Medlemsstaterne kan også udforme foranstaltninger til støtte for vedvarende energi, energilagring og dekarbonisering af industrien under de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser. Disse regler har til formål hurtigt at sætte skub i og fremskynde udrulningen af vedvarende energi og dekarboniserede produktionsprocesser. Selv om støtteordningerne skal oprettes, og støtten skal ydes senest i 2025, kan støtten også udbetales i de følgende år. Erfaringerne med denne forenklede ramme vil danne grundlag for yderligere overvejelser for fremtiden.

¹⁶¹ Kommissionen kan undtagelsesvis også godkende støtte uden for retningslinjerne og direkte i henhold til TEUF. Den 27. juli 2023 godkendte Kommissionen f.eks. en østrigsk støtteforanstaltning på 28,8 mio. EUR til modernisering af Sandoz GmbH penicillin-produktionsstedet i Tyrol, som vil bidrage til at opretholde den sidste fuldt integrerede produktion af amoxicillin i EU og bidrage til forsyningssikkerheden for essentielle og livreddende lægemidler (se sag SA.62915, Østrig — Aid for maintaining Sandoz penicillin production in Kundl (Tyrol)).

- Statsstøttere reglerne er også en reaktion på **udfordringerne i forbindelse med den globale konkurrenceevne**: De midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser giver f.eks. medlemsstaterne mulighed for at indføre enkle og effektive ordninger til støtte for produktionen af det strategiske udstyr, der er nødvendigt for omstillingen til nettonulteknologi (dvs. batterier, solpaneler, vindmøller, varmepumper, elektrolyseanlæg og udstyr til CO₂-opsamling og -lagring samt til produktion og genanvendelse af tilhørende kritiske råstoffer).
- Hvis der er en reel risiko for, at investeringer i sådant strategisk udstyr omdirigeres væk fra EU på grund af subsidier i tredjelandsjurisdiktioner, kan medlemsstaterne yde statsstøtte op til det støttebeløb, der er til rådighed til en tilsvarende investering på det alternative sted, eller det beløb, der er nødvendigt for at tilskynde virksomheden til at placere investeringen i EØS ("finansieringskløften"), alt efter hvad der er lavest
- EU's statsstøttere regler spiller også en afgørende rolle med hensyn til at støtte den **digitale omstilling**. De nye bredbåndsretningslinjer er f.eks. tilpasset den seneste markedsudvikling og teknologiske udvikling, herunder net med meget høj kapacitet og udrulning af 5G. I betragtning af halvledernes ekstraordinære strategiske relevans har Kommissionen desuden fastsat kriterier for godkendelse af statsstøtte op til finansieringskløften til etablering af pioner anlæg som defineret i EU's mikrochipforordning i EU.
- Et andet eksempel er retningslinjerne for regionalstøtte, der støtter **investeringer i mindre udviklede regioner** i EU, herunder til grønne og digitale formål. I 2021 forhøjede Kommissionen de samlede maksimale støtteintensiteter for at støtte målene i den europæiske grønne pagt og den digitale strategi og dermed skabe yderligere incitamenter til sådanne investeringer i de ugunstigt stillede områder i EU.
- Endelig er **vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse** et vigtigt statsstøtteredskab, som sikrer, at banebrydende teknologier udvikles og udbredes i EU. Med vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse kan medlemsstaterne samle statsmidler i strategiske sektorer og teknologier af fælles EU-interesse, hvor markedet alene ikke altid kan opfylde behovet, f.eks. mikroelektronik, brint og cloudtjenester. Vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse muliggør strategiske, grænseoverskridende innovative forsknings- og udviklingsaktiviteter, der er udformet i fællesskab, og støtter deres første industrielle udbredelse. De muliggør også åbne infrastrukturprojekter. Disse initiativer har betydelige afsmittende virkninger i hele EU. Med ændringen i 2023 af den generelle gruppefritagelsesforordning har Kommissionen også lettet SMV'ers mulighed for at deltage i sådanne vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse.

I 2022 beløb industristøtten¹⁶², herunder på grundlag af ovennævnte retningslinjer, sig således til i alt 106,85 mia. EUR, hvilket svarer til ca. 0,26 % af EU's BNP og 238 EUR pr. indbygger i EU. Som nævnt ovenfor har støtte til miljøbeskyttelse, herunder til energibesparelser, været det vigtigste

¹⁶² Industristøtte henviser til statsstøtteudgifter som støtteelement i 2022 som indberettet i årsrapporter, ekskl. statsstøtte med følgende politiske mål: "kultur", "bevarelse af kulturarv" og "skadeserstatning i forbindelse med naturkatastrofer". Analysen udelukker også krisestøtte, dvs. statsstøtteudgifter ydet i forbindelse med covid-19-krisen og statsstøtteudgifter som reaktion på den russiske invasion af Ukraine.

politiske mål i de seneste ti år og beløb sig til 41,5 mia. EUR i 2022, hvilket svarer til 38,8 % af den samlede industristøtte, ca. 0,1 % af EU's BNP og 92 EUR pr. indbygger. Herudover beløb støtten til foranstaltninger i forbindelse med vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse i 2022 til 1,04 mia. EUR, mens investeringsstøtten i henhold til retningslinjerne for regionalstøtte til batterisektoren beløb sig til 262 mio. EUR.

Hvad angår processen, kan de fleste statsstøtteforanstaltninger, der sandsynligvis ikke vil give anledning til konkurrenceproblemer, gennemføres direkte af medlemsstaterne på grundlag af kriterierne i den generelle gruppefritagelsesforordning, uden at der kræves forudgående anmeldelse til og godkendelse fra Kommissionen. I 2022 gennemførte medlemsstaterne 2 203 foranstaltninger i henhold til gruppefritagelser for statsstøtte svarende til 84 % af alle nye statsstøtteforanstaltninger og 93 % af de nye foranstaltninger, hvis kriseforanstaltninger (som er baseret på anmeldelser i henhold til de midlertidige covid-19-rammebestemmelser og de midlertidige kriserammebestemmelser eller baseret på deres principper) udelukkes. Denne tendens forventes at fortsætte i 2024, efter at en målrettet ændring af den generelle gruppefritagelsesforordning, som yderligere forenkler og fremskynder støtten til EU's grønne og digitale omstilling, blev vedtaget i juni 2023.

6.4 Sikring af et velfungerende indre marked for en konkurrencedygtig økonomi i EU

Som det fremgår af Kommissionens rapport fra oktober 2023 om EU's politiske initiativer til fremme af investeringer i rene teknologier¹⁶³, har EU stået i spidsen for den grønne omstilling både nationalt og globalt takket være afgørende foranstaltninger, der er truffet i overensstemmelse med den europæiske grønne pagt, ikke mindst inden for statsstøttepolitikken. Under dette mandat anvendte Kommissionen statsstøttereglernes indbyggede fleksibilitet til at tilpasse sig medlemsstaternes og virksomhedernes behov, gøre det muligt for EU's økonomi at gribe ind i den grønne og den digitale omstilling og reagere på kriser, samtidig med at der indføres sikkerhedsforanstaltninger for at undgå unødige konkurrenceforvridninger og bevare lige konkurrencevilkår på det indre marked.

Kommissionen er således fast besluttet på at sikre lige vilkår i det indre marked både internt og eksternt. Når konkurrencen fordrejes af udenlandske subsidier til skade for konkurrenter og forbrugere, vil Kommissionen anvende sine værktøjer som f.eks. handelspolitiske beskyttelsesinstrumenter og forordningen om udenlandske subsidier, hvor det er relevant. Forordningen om udenlandske subsidier begyndte at finde anvendelse den 12. juli 2023 og sender et stærkt budskab: EU's økonomi er fortsat åben for handel og investeringer, men den vil ikke blive undermineret eller udnyttet af udenlandske subsidier, der fordrejer det indre marked.

Selv om tredjelande også gennemfører betydelige bistandsprogrammer, eksempelvis den amerikanske Inflation Reduction Act, er de tilgængelige data om indvirkningen heraf på EU's økonomi endnu ikke entydige. Den konkrete indvirkning af Inflation Reduction Act på investeringer

¹⁶³ COM(2023) 684 final.

i EU kan kun vurderes på længere sigt på grund af de langsigtede investeringscyklusser og langsigtede kapitalaktiver i industrien for ren teknologi.

Dette skyldes også, at konkurrenceevnen ikke kan baseres på subsidier alene. Der er ingen klar sammenhæng mellem de samlede økonomiske resultater og de ydede subsidier. Der er mange andre faktorer, der spiller ind, herunder innovation, omkostningseffektivitet og menneskelig kapital. Virksomhederne skal føle, at de er nødt til at innovere, finde mere effektive løsninger og investere. En effektiv håndhævelse af konkurrencepolitikken stimulerer virksomhederne til at innovere og investere og sikrer, at de succesrige virksomheder er dem, der tilbyder de bedste produkter til forbrugerne til overkommelige priser. På samfundsniveau bør virksomhederne forvente pålidelige og gennemsigtige institutioner og offentlige myndigheder, stabile makroøkonomiske og lovgivningsmæssige rammer, retssikkerhed, adgang til nødvendige færdigheder og infrastruktur af høj kvalitet, der alt sammen støtter et investeringsvenligt erhvervs-klima.

Dette er sammen med et af verdens største integrerede markedsområder, hvad det indre marked tilbyder. Og det er her, dets konkurrenceevne er kommet fra. Men det indre marked er ikke et statisk resultat. EU's økonomi kan kun bevare sin sundhed og konkurrenceevne, hvis der ydes en fælles og vedvarende indsats for at pleje det indre marked og for at sikre, at det fortsat er i overensstemmelse med de økonomiske realiteter. Det er også nødvendigt for at tilvejebringe de 650 mia. EUR, der årligt kræves til den dobbelte omstilling og til EU's økonomiske modstandsdygtighed¹⁶⁴ — investeringerne skal primært komme fra den private sektor, uanset medlemsstaternes finanspolitiske kapacitet. EU-finansiering er desuden fortsat nødvendig for at imødekomme finansieringsbehovene og samtidig undgå fragmentering af det indre marked på grund af forskellige niveauer af national (midlertidig) statsstøtte og for at mindske regionale forskelle. Der skal ikke mindst gøres noget ved de resterende hindringer for effektiv handel på og på tværs af det indre marked, så virksomhederne får mulighed for at udnytte det indre markeds fulde potentiale¹⁶⁵.

7. Måling af indvirkningen af konkurrencehåndhævelse på kunderne

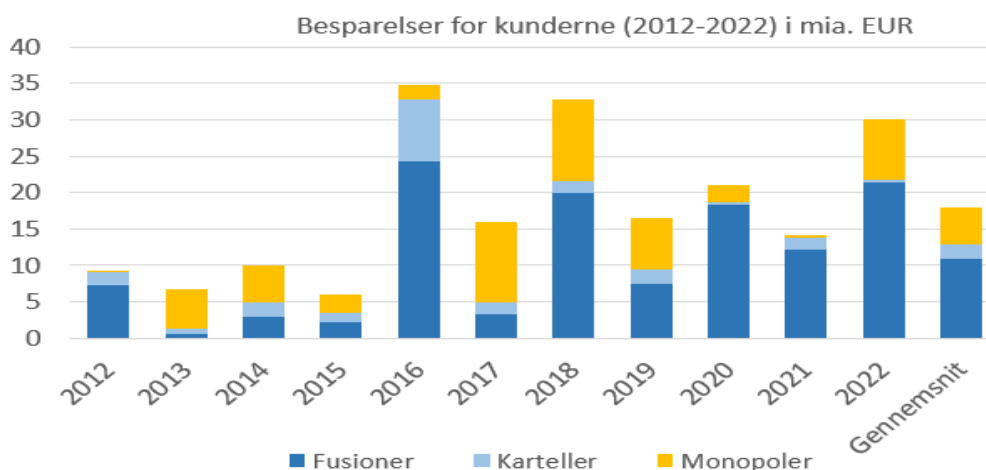
GD for Konkurrence anslår, at de direkte besparelser for kunderne som følge af Kommissionens håndhævelse af kartel- og monopolreglerne samt af fusionsreglerne i perioden 2012-2022 beløber sig til 145-250 mia. EUR. Håndhævelsen af kartel- og monopolreglerne samt fusionsreglerne genererede

¹⁶⁴ De samlede yderligere investeringsbehov for at opfylde målene for den dobbelte omstilling er blevet anslået til ca. 650 mia. EUR om året i perioden 2022-2030 (se https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategicplanning/strategic-foresight/2022-strategic-foresightreport_en#:~:text=It%20is%20estimated%2C%20at%20lower,regions%20in%20Europe%20and%20Obeyond og https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_23_3194).

¹⁶⁵ I Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget "Årsrapport om det indre marked og konkurrenceevnen 2024" (COM(2024)77) har Kommissionen fremlagt en analyse af det indre marked og dets konkurrenceevne, der er struktureret omkring ni konkurrencemæssige indsatsområder: et velfungerende indre marked, adgang til privat kapital, offentlige investeringer og offentlig infrastruktur, forskning og innovation, energi, cirkularitet, digitalisering, uddannelse og færdigheder samt handel og åben strategisk autonomi.

årligt i gennemsnit ca. 13-23 mia. EUR i direkte fordele for kunderne. De samlede fordele ved håndhævelse af konkurrencereglerne omfatter også indirekte eller afskrækkende virkninger af håndhævelse samt positive virkninger for innovation og kvalitet. Disse virkninger er vanskeligere at kvantificere eller anslå, men de er sandsynligvis større end de direkte besparelser for kunderne. Nylig supplerende modellering af de makroøkonomiske virkninger af håndhævelsen af konkurrencereglerne tyder på, at den type kontrol med håndhævelsen af kartel- og monopolreglerne samt af fusionsreglerne, som Kommissionen har stået for gennem de seneste ti år, vil have en positiv indvirkning på EU's reale BNP på 0,6-1,1 % i forhold til referencescenariet (svarende til en forbedring af BNP 2019 på 80-150 mia. EUR) på mellemlang til lang sigt¹⁶⁶.

Tabel 8: Besparelser for kunderne (midtpunkter) 2012-2022

Kilde: GD for Konkurrence baseret på interne data.

I 2023 fortsatte GD for Konkurrence sit arbejde med projektet "State of EU Competition". Formålet med dette projekt er at undersøge udviklingen i markeds- og industrikoncentrationen på tværs af forskellige sektorer og medlemsstater og at identificere sektorer, der potentielt fungerer dårligt. Det vurderer og dokumenterer også fordelene ved konkurrence, bl.a. på grundlag af analyser af priskoncentration på sektorniveau, makroøkonomiske modeller og en undersøgelse blandt virksomhederne. Med henblik herpå vil GD for Konkurrence kunne trække på resultaterne af to forberedende undersøgelser, hvoraf den ene gennemføres af OECD (den endelige rapport forventes i 2024) og den anden af en ekstern konsulent (endelig rapport modtaget i december 2023, endnu ikke offentliggjort).

¹⁶⁶ Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Konkurrence, Generaldirektoratet for Økonomiske og Finansielle Anliggender, Det Fælles Forskningscenter, Archanskaia, E., Cai, M., Cardani, R., et al., Modelling the macroeconomic impact of competition policy: 2021 update and further development, Den Europæiske Unions Publikationskontor, 2022.

8. Modernisering af GD for Konkurrencens arbejdsmetoder, så de passer til nuværende og fremtidige behov for håndhævelse

8.1. Digitale forretningsløsninger

I 2023 fortsatte GD for Konkurrence omlægningen af sine arbejdsmetoder i overensstemmelse med Kommissionens reviderede digitale strategi¹⁶⁷. Anvendelsen af sagsbehandlingsapplikationen *CASE@EC* blev udvidet. Sideløbende hermed skred arbejdet med at erstatte det gamle sagsforvaltningssystem til håndhævelse af kartel- og monopolreglerne med *CASE@EC* godt frem i 2023 og forventes afsluttet i 2024.

I 2023 fortsatte GD for Konkurrence også med at forbedre og digitalisere sin kommunikation med eksterne parter. Applikationen *COMP Cases*¹⁶⁸ — som giver mulighed for at offentliggøre sager og hjælper borgere og eksterne interessenter med at få bedre adgang til, søge i og eksportere offentlige data om konkurrencedata — blev moderniseret. *ECN2* — det samarbejdsværktøj, der anvendes i Det Europæiske Konkurrencenetværk — understøtter nu håndhævelsessamarbejdet under forordningen om udenlandske subsidier. Mange af de værktøjer, der blev anvendt til GD for Konkurrencens håndhævelsesaktiviteter, blev desuden opgraderet. Det gælder f.eks. *eRFI*¹⁶⁹, *eLeniency*¹⁷⁰, *eConfidentiality*¹⁷¹ samt applikationerne *State Aid Notification (SANI2)*¹⁷² og *Reporting (SARI2)*¹⁷³. GD for Konkurrence forbedrer løbende håndteringen af de stadig større mængder sagsrelaterede indlæg. I 2023 blev *eDiscovery* — der blev anvendt af sagsbehandlere til at gennemgå store mængder dokumenter — moderniseret, hvilket forbedrede funktionaliteten og brugeroplevelsen.

8.2. Dataanalyse og -teknologi

Teknologichefens team — GD for Konkurrencens kontor for dataanalyse og teknologi — fortsatte og udviklede dets aktiviteter i 2023. Teamet rådgiver konkurrencekommissæren og generaldirektøren. Det vejleder og fører tilsyn med alle data- og teknologirelaterede initiativer og arbejdsgange i GD for Konkurrence. Teknologichefens team fungerer som et ekspertisecenter for digitale efterforskningsværktøjer og datavidenskab til støtte for GD for Konkurrencens håndhævelsesinstrumenter. Det yder også avanceret kriminalteknisk IT-støtte samt efterretnings- og efterforskningsbistand. Endelig spiller enheden en aktiv rolle i netværket af eksperter i digital efterforskning i ECN's arbejdsgruppe om databeskyttelse og håndhævelse af konkurrencereglerne.

¹⁶⁷ Kommissionens meddelelse, European Commission digital strategy — Next generation digital Commission, C(2022) 4388 final, 30.6.2022.

¹⁶⁸ Se: <https://competition-cases.ec.europa.eu/search>.

¹⁶⁹ Se: https://competition-policy.ec.europa.eu/mergers/procedures/erfi_en.

¹⁷⁰ Se: https://competition-policy.ec.europa.eu/antitrust-and-cartels/leniency/eleniency_en.

¹⁷¹ Se: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/it-tools/econfidentiality_en.

¹⁷² Se: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/legislation/forms-notifications-and-reporting_en.

¹⁷³ Se: https://competition-policy.ec.europa.eu/state-aid/overview_en.

GD for Konkurrence sikrer, at alle procedurer fortsat er i overensstemmelse med databeskyttelsesreglerne, og sikrer samtidig, at denne beskyttelse ikke misbruges til at hindre eller forsinke undersøgelser. I 2023 fastslog Retten i sag T-451/20, Meta, at Kommissionen havde ret til at behandle personoplysninger med henblik på en konkurrenceundersøgelse, og at de proceduremæssige garantier, som Kommissionen anvender, fuldt ud er i overensstemmelse med Kommissionens forpligtelser i henhold til EU's databeskyttelsesregler¹⁷⁴.

8.3. Whistleblowerværktøj styrket

Kommissionen anvender et whistleblowerværktøj, en funktion, hvor medlemmer af offentligheden anonymt kan indberette, hvis de har afsløret mistanke om kartelaktiviteter eller andre konkurrencebegrænsende aktiviteter som f.eks. misbrug af en dominerende stilling på markedet. I januar 2023 udvidede Kommissionen omfanget for det anonyme whistleblowerværktøj, således at enkeltpersoner og virksomheder nu også kan indberette formodede fusionsrelaterede overtrædelser og overtrædelser af statsstøttere¹⁷⁵.

9. Fortaler- og outreachaktiviteter til støtte for konkurrencepolitik og håndhævelse

I 2023 fortsatte Kommissionen sine konkurrencepolitiske fortaler- og outreachaktiviteter på flere niveauer for at støtte en effektiv håndhævelse af EU's konkurrencepolitik, og f.eks. deltog den ledende næstformand, Margrethe Vestager, i arrangementer og pressekonferencer, og hun gav interviews og var aktiv på de sociale medier. De øverste ledere i GD for Konkurrence deltog i outreachaktiviteter i medlemsstaterne. Disse aktiviteter supplerer GD for Konkurrences eksterne kommunikationsinitiativer som f.eks. pressemeddelelser, politiske oplæg, nyhedsbreve og sociale medier.

I 2023 lancerede Kommissionen debatserien "Markets for People", som afholdes i fem mellemstore byer i fem forskellige EU-lande mellem april 2023 og begyndelsen af 2024. Kommissionen opfordrer personer fra forskellige politikområder til at drøfte konkurrencepolitikens økonomiske og sociale indvirkning på borgernes liv. Sted, talere og emner fastlægges i samarbejde med de nationale konkurrencemyndigheder, Kommissionens repræsentationer i medlemsstaterne og de lokale Europe Direct-centre. Den første debat fandt sted i april 2023 i Modena, Italien, den anden i Salzburg, Østrig i juni 2023, den tredje debat i Salamanca, Spanien i oktober 2023, og den fjerde debat i Brno, Tjekkiet i december 2023.

Som led i den igangværende evaluering af forordning (EF) nr. 1/2003 fejrede Kommissionen i juni 2023 20 års håndhævelse af kartel- og monopolreglerne i henhold til forordning (EF) nr. 1/2003 med en konference i Bruxelles. Konferencen havde deltagelse af håndhævende myndigheder, private

¹⁷⁴ Rettens dom af 24.5.2023 i sag T-451/20, Meta Platforms Ireland mod Kommissionen, EU:T:2023:276.

¹⁷⁵ Se: https://competition-policy.ec.europa.eu/index/whistleblower_en.

fagfolk, interne rådgivere og akademikere, som drøftede og reflekterede over resultaterne, behovene og udfordringerne i forbindelse med den nuværende proceduremæssige ramme for kartel- og monopolsager.

10. Konkurrencepolitik i en europæisk og global sammenhæng

10.1 Fælles indsats for udformning af en europæisk og global konkurrencekultur

Politisk samhørighed gennem Det Europæiske Konkurrencenetværk

Siden 2004 har Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder i alle EU's medlemsstater samarbejdet gennem Det Europæiske Konkurrencenetværk (ECN)¹⁷⁶. Formålet med ECN er at sikre, at EU's kartel- og monopolregler anvendes på en effektiv og sammenhængende måde over for virksomheder, der anvender forretningspraksis, som begrænser konkurrencen, og som kan påvirke samhandelen mellem EU's medlemsstater. I 2023 fortsatte Kommissionen med at sikre en sammenhængende gennemførelse af forordning (EF) nr. 1/2003 gennem Det Europæiske Konkurrencenetværk. Forordningen indeholder to centrale mekanismer til støtte for samarbejdet. For det første underretter de nationale konkurrencemyndigheder Kommissionen om enhver ny undersøgelse på stadiet for det første formelle efterforskningskridt. For det andet hører de nationale konkurrencemyndigheder Kommissionen, inden de vedtager visse typer afgørelser. I 2023 blev der indledt 140 nye undersøgelser inden for netværket, og 88 planlagte afgørelser blev forelagt Kommissionen.

Andre arbejdsområder inden for Det Europæiske Konkurrencenetværk sikrer også en sammenhængende håndhævelse af konkurrencepolitikken i EU. Medlemmerne af Det Europæiske Konkurrencenetværk mødes regelmæssigt for at drøfte sager, politiske spørgsmål og forhold af strategisk betydning. I 2023 blev der afholdt 48 møder på tværs af horisontale arbejdsgrupper og sektorspecifikke undergrupper, hvor konkurrenceeksperter fra de forskellige myndigheder udvekslede synspunkter og undersøgte bedste praksis.

En løbende og konstruktiv interinstitutionel dialog

Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget er vigtige partnere i forbindelse med Kommissionens løbende dialoger om konkurrencepolitikken.

I Europa-Parlamentet deltog ledende næstformand Margrethe Vestager i 2023 i en række udvekslinger af synspunkter eller strukturerede dialoger, herunder med Økonomi- og Valutaudvalget, Udvalget om det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse, Udvalget om Beskæftigelse og Sociale Anliggender og Retsudvalget. Ledende næstformand Margrethe Vestager deltog også i plenardebatter om konkurrencepolitik og om EU's reaktion på den amerikanske Inflation Reduction Act.

¹⁷⁶ Kommissionens meddelelse om samarbejdet inden for netværket af konkurrencemyndigheder (EUT C 101 af 27.4.2004, s. 43, og EUT C 374 af 13.10.2016, s. 10).

I Rådet deltog ledende næstformand Margrethe Vestager i 2023 i udveksling af synspunkter og debatter om konkurrencepolitikken og om EU's langsigtede konkurrenceevne og produktivitet, herunder flere møder i Rådet (konkurrenceevne — det indre marked og industri)).

10.2. Konkurrencepolitisk samarbejde i hele verden

Multilaterale forbindelser

I 2023 fortsatte Kommissionen sit aktive engagement i internationale konkurrencefora som eksempelvis OECD's Konkurrencekomité, Det Internationale Konkurrencenetværk, hvor Kommissionen fortsatte i sin treårige rolle som medformand i fusionsarbejdsgruppen, og De Forenede Nationers Konference om Handel og Udvikling (UNCTAD). Kommissionen fortsatte indsatsen for at forbedre de internationale regler om subsidier. En reform af reglerne om subsidier er en af EU's vigtigste prioriteter i forbindelse med moderniseringen af WTO's handelsregler.

Bilaterale forbindelser

I marts 2023 afholdt Kommissionen og de amerikanske konkurrencemyndigheder det tredje møde i den fælles teknologikonkurrencepolitiske dialog, hvor de drøftede samarbejdsbestrebelse for at sikre og fremme fair konkurrence i den digitale sektor. I Handels- og Teknologirådet mellem EU og USA blev det fjerde ministermøde afholdt i maj 2023.

I 2023 fortsatte Kommissionen sit samarbejde om konkurrencepolitik med tredjelande, herunder tekniske samarbejdsprogrammer med flere asiatiske¹⁷⁷ og afrikanske¹⁷⁸ lande. Kommissionen fortsatte forhandlingerne om at indgå frihandelsaftaler med Australien, Indien, Indonesien, Thailand og ESA5¹⁷⁹.

Hvad angår kandidatlande¹⁸⁰ og potentielle kandidatlande¹⁸¹ til udvidelse af EU, er Kommissionens vigtigste politiske mål at bistå de lande, der har udsigt til at blive medlem af EU, med at opfylde de kriterier for medlemskab, der er fastsat i traktaten om Den Europæiske Union og af Det Europæiske Råd¹⁸². Kommissionen bistår f.eks. kandidatlande og potentielle kandidatlande med at tilpasse deres retlige rammer for karteller, fusioner og statsstøtte til gældende EU-ret og med at udvikle velfungerende og operationelt uafhængige konkurrencemyndigheder.

I november 2023 vedtog Kommissionen sin udvidelsespakke 2023, som indeholder en nærmere vurdering af situationen og de fremskridt, som Vestbalkan, Tyrkiet, Georgien, Moldova og Ukraine

¹⁷⁷ Se: <https://asia.competitioncooperation.eu/>.

¹⁷⁸ Se: <https://africa.competitioncooperation.eu/>.

¹⁷⁹ Fem østlige og sydlige lande: Comorerne, Madagaskar, Mauritius, Seychellerne og Zimbabwe.

¹⁸⁰ Lande, som Det Europæiske Råd har tildelt status som kandidatland på grundlag af en henstilling fra Europa-Kommissionen: Albanien, Bosnien-Hercegovina, Georgien, Moldova, Montenegro, Nordmakedonien, Serbien, Tyrkiet og Ukraine.

¹⁸¹ Potentielle kandidater til EU-medlemskab: Kosovo.

¹⁸² Yderligere oplysninger om kriterier for medlemskab findes på: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/conditions-membership_en.

har gjort på deres respektive vej mod EU¹⁸³. I betragtning af de resultater, som Ukraine og Moldova har opnået, og de igangværende reformbestræbelser henstillede Kommissionen, at Det Europæiske Råd indleder tiltrædelsesforhandlinger med begge lande, forudsat at der tages visse skridt¹⁸⁴.

For Georgiens vedkommende henstillede Kommissionen, at Det Europæiske Råd giver Georgien status som kandidatland under forudsætning af, at der tages en række skridt¹⁸⁵.

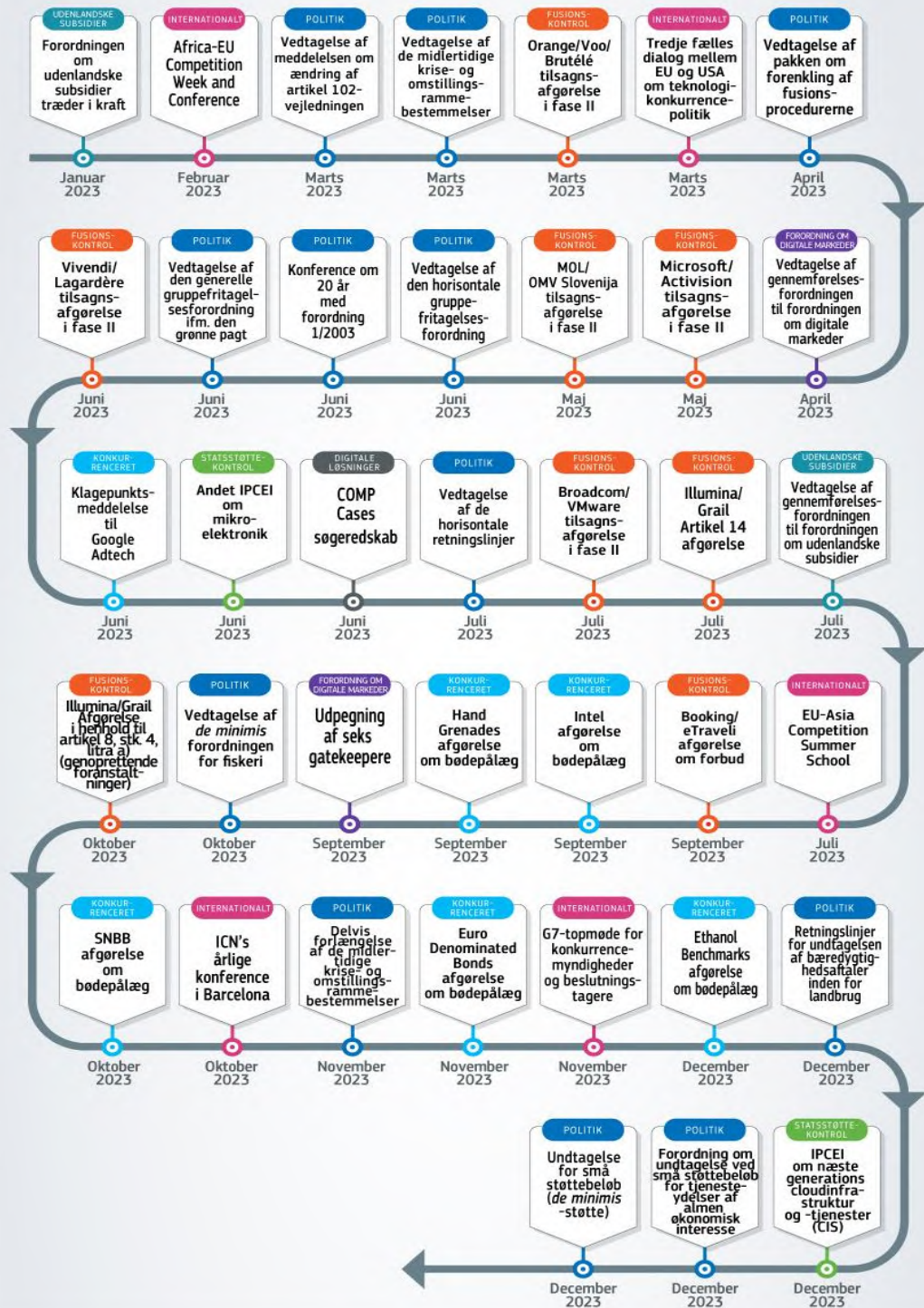
¹⁸³ Se: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/enlargement-policy/strategy-and-reports_en.

¹⁸⁴ Den 14. december 2023 besluttede Det Europæiske Råd at indlede tiltrædelsesforhandlinger med Ukraine og Moldova. Det Europæiske Råd opfordrede Rådet til at vedtage de respektive forhandlingsrammer, når de relevante skridt, der er fastsat i Kommissionens respektive henstillinger af 8. november 2023, er taget.

¹⁸⁵ Den 14. december 2023 tildelte Det Europæiske Råd Georgien kandidatstatus under forudsætning af, at de relevante skridt i Kommissionens henstilling af 8. november 2023 tages.

2023

KORT FORTALT

Konkurrence: 7 uanmeldte kontrolbesøg 6 klagepunkts-meddelelser	Konkurrence: 5 endelige afgørelser	Konkurrence: 465 mio. EUR i bøder	Fusionskontrol: 333 endelige afgørelser 1 afgørelse om bødepålæg	Fusionskontrol: 1 afgørelse i henhold til artikel 8, stk. 4, litra a) (genoprettende foranstaltninger) 1 forbud	Fusionskontrol: 1 tilbagekaldt anmeldelse (fase II) 9 tilsagns-afgørelser	Statsstøttekontrol: ~220 TCF- og TCTF-afgørelser ~620 afgørelser i alt	Offentlig-rettet arbejde: Debatterie Markets for People Webcasts Let's Talk Competition
--	------------------------------------	-----------------------------------	---	--	--	---	---